

КОДЕКСИ ОБИ ЧУМҲУРИИ ТОЧИКИСТОН

(Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 20.03.2008 № 381, аз 3.12.2009 № 572, аз 28.06.2011 № 744, аз 16.04.2012 № 821)

ФАСЛИ I. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ АСОСӢ

Моддаи 1. Мақсадҳо ва вазифаҳои Кодекси оби Чумҳурии Тоҷикистон

(Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381)

Мақсадҳои Кодекси оби Чумҳурии Тоҷикистон ҳифзи фонди давлатии об ва заминҳои фонди давлатии об барои беҳтар гардонидани шароити иҷтимоии аҳоли ва муҳити зист, ҳифзи об аз ифлосшавӣ, олудашавӣ, камшавӣ, пешгирии ва бартараф намудани таъсири зараровари обҳо, беҳтар кардани ҳолат ва ҳимояи объектҳои об, таҳкими қонуният ва ҳифзи ҳуқуқҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ оид ба истифодабарии об мебошанд.

Вазифаҳои Кодекси оби Чумҳурии Тоҷикистон инҳоянд:

- танзими муносибатҳои иқтисодӣ дар соҳаи истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об;
- таъмини асосҳои ҳуқуқии дастгирӣ ва рушди истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об;
- муайян намудани принсипҳои асосӣ, самтҳои истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об (Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381).

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

(Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821)

Дар Кодекси мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода карда мешаванд (Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821):

- Об - ҳамаи обҳои дар объектҳои оби мавҷуда.
- обҳои рӯизаминӣ- обҳои доим ё муваққатан дар объектҳои оби рӯизамини қарордошта;
  - обҳои зеризаминӣ- обҳои аз ҷумла маъданӣ, дар объектҳои оби зеризаминӣ қарордошта;
  - захираҳои об- захираҳои оби рӯизаминӣ ва зеризаминие, ки дар объектҳои об қарор доранд ва истифода мешаванд ё истифода хоҳанд шуд;
  - объектҳои об- ҷамъшавии об дар рӯи замин, қаъри замин дар як ҳудуду ҳаҷм бо доштани низоми обӣ;
  - низоми об- тағйир ёфтани сатҳ, харочот ва ҳаҷми об дар объектҳои об;
  - манбаи обҳои рӯизаминӣ- объекти оби рӯизамини дар маҷмӯъ, ҳамчунин бо мубодилаи сусти об дар пастиҳои табиӣ ё сунъӣ;

- объекти оби чудогона (манбаи оби сарбаста)- манбаи оби масоҳати хурд ва чоринашавандаи сунъӣ, ки бо дигар объектҳои оби рӯизаминӣ аз ҷиҳати гидравликӣ вобаста нест;

- Ҳавзаҳои обчамъшаванда- худуде, ки дар он об чори шуда объекти обро ба вучуд меорад;

- обҳои дренажӣ-обҳои, ки ба воситаи шабакаҳои захкаши сарчамъ гардида, ба объектҳои об партофта мешаванд;

- обҳои партов- обҳои, ки баъди истифодаи он аз минтақаи ифлосшуда бо тартиби муқарраршуда ба объектҳои об партофта мешаванд;

- истифодаи объектҳои об- бо тарзи гуногун гирифтани манфиат аз объектҳои об барои қонё гардонидани талаботи моддӣ ва дигар эҳтиёҷоти шахравдон ва шахсони ҳуқуқӣ;

- Ҳифзи объектҳои об- фаъолият оиди ҳифз ва барқарорсозии объектҳои об нигаронидашуда;

- ифлосшавии объектҳои об- партов ё ба таври дигар дохил шудан, инчунин пайдо шудани моддаҳои зарароваре, ки сифати обҳои рӯизаминӣ ва зеризаминиро бад мегардонанд, истифодаи қар ва соҳилҳои объектҳои обро маҳдуд месозанд, ё ба онҳо таъсири манфӣ мерасонанд;

- олудашавии объектҳои об- партов ё ба таври дигар дохил шудани моддаҳои зараровари муаллақ ба объектҳои об, ки ҳолат ва истифодаи объектҳои обро душвор месозанд;

- камшавии об- мунтазам камшавии захира ва бадшавии сифати обҳои рӯизаминӣ ва зеризаминӣ;

- таъсири зараровари об- зери об, қисман зери об мондан ва дигар таъсири зараровари обҳои рӯизаминӣ ва зеризаминӣ ба минтақа ва объектҳои муайян;

- истифодабарандаи об- шахсони воқеӣ ё ҳуқуқие, ки обро ба тартиби муқарраргардида барои эҳтиёҷоти худ истифода мебаранд;

- фаъолияти хочагии об- фаъолияти шахравдон ва шахсони ҳуқуқӣ оиди истифода, барқарорсозӣ ва ҳифзи объектҳои об;

- иҷозат барои истифодаи маҳсули об - иҷозате, ки барои истифодабарии объекти об аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об дода шудааст (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*);

- оби нӯшоки- обе, ки аз рӯи ҳамаи сифатҳои дар ҳолати табиӣ ё баъди коркарди он (тозакуни, безараргардони, илова кардани моддаҳои зарурӣ) ба талаботи меъёри мувофиқ аст ва барои нӯшидан ва эҳтиёҷоти маишии инсон ё барои истеҳсоли маҳсулоти хӯрокаи истифода шуда метавонад;

- меъёрҳои сифати оби нӯшоки (талаботи меъёри)- маҷмӯи бо усулҳои илмию тадқиқотӣ ва бо қоидаҳои санитарӣ муқарраршудаи нишондодҳои имконпазири ҳосиятҳои таркиби кимиёвӣ ва микробиологӣ ва нӯшокӣ, ки беҳавфию безарарии онро барои саломатии инсон кафолат медиҳад;

- таъминкуни бо оби нӯшокӣ- фаъолияти, ки ба таъмини талаботи ба оби нӯшоки доштаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ нигаронида шудааст;

- истифодаи умумии об- истифодаи умумии об бидуни ба кор бурдани иншоот ё дастгоҳи техникӣ;

- истифодаи махсуси об- истифодаи об ба воситаи ба кор бурдани иншоот ё дастгоҳҳои техникӣ;

- истифодабарандагони аввалаи об- шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки объектҳои об ба онҳо барои истифодаи чудагона дода шудаанд;

- истифодабарандагони баъдинаи об- шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба онҳо истифодаи объектҳои об бо розигии истифодабарандагони аввалаи об дар асоси шартномаи тарафайн бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- каштаж- чамъ кардан ва ба маҷрои муайян равона кардани обҳо бо мақсади бо пурраги истифодабарӣ ва аз ифлосшави нигоҳ доштани онҳо;

- мониторинг-мушоҳида, баҳодиҳи ва пешбинии ҳолати об;

- ассотсиатсияи истифодабарандагони об - ташкилоти ғайритиҷоратист, ки аз ҷониби шахсони ҳуқуқии дорои ҳуқуқи истифодаи заминҳои кишоварзӣ ва ташкилотҳои тиҷорати таъсис дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*);

- ташкилоти (идораи) ҳавзавии хоҷагии об - ташкилоти ҳавзавии хоҷагии об ва ё раёсат, ки ба истифодабарандагони об дар ҳавзаи дарёҳо хизмат мерасонад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*);

- обхезӣ - офати табиӣ, ки бар асари баланд шудани сатҳи оби дарё, кӯл, обанбор ва дигар иншооти обӣ, ки дар натиҷаи он масоҳати васеи маҳал зери об монда, дучори осеб ё фалокат шуда метавонад. Ба обхезӣ обшавии барф, боришоти зиёди борон, рахнаи сарбанд ва дарғот, кӯлҳое, ки аз фаромадани ярчу тарма ба вучуд омадаанд ва дигар ҳодисаҳои табиӣю иқлимӣ боис мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*);

- пешгирии обхезӣ - чорабиниҳое, ки пешакӣ андешида мешаванд ва барои кам кардани хатари рӯй додани обхезӣ, таъмини амнияти аҳоли, кам намудани андозаи зарар ба муҳити зист ва зиёни моддӣ дар мавриди обхезӣ равона карда шудаанд (*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*);

- бартараф намудани обхезӣ - корҳои наҷотдиҳӣ аз фалокат ва корҳои дигари таъчиӣ, ки ҳангоми рӯй додани обхезӣ анҷом дода мешаванд, барои наҷот додани ҳаёт ва ҳифзи саломатии аҳоли, кам кардани андозаи зарар ба муҳити зист ва талафоти моддӣ равона карда шудаанд (*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*);

- усулҳои мубориза бо обхезӣ - маҷмӯи чорабиниҳои огоҳонӣ ва рафъи фалокат, ки барои кам кардани таъсири зиёновари обхезӣ равона шудаанд (*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*);

- идоракунии ҳамгиرويёнаи захираҳои об - низоми идоракунии, ки баҳисобгирӣ ва таъсири мутақобилаи захираҳои об (обҳои рӯизаминӣ, зеризаминӣ ва бозпасгашта) ва захираҳои замин, инчунин захираҳои дигари табиӣ ба онҳо вобастаро дар ҳудуди муайяни гидрографӣ ба асос гирифта, манфиати соҳаҳо ва сатҳҳои гуногуни истифодабарии об ва захираҳои табииро алоқаманд месозад ва онҳоро ба раванди қабули қарор, банақшагирӣ,

маблағгузорӣ, ҳифз ва рушди захираҳои об ба манфиати рушди устувори ҷомеа ва ҳифзи муҳити зист ҷалб менамояд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- иншооти хочагии об - обанборҳо, сарбандҳо, каналҳо, захбуру захкашҳо, кубурҳои об, чоҳҳои об, ҷӯйҳо, иншооти гидротехникӣ, садҳои муҳофизат аз об, новаҳо, кубурҳои об бо коммуникатсияҳо ва дигар ҷузъиёти инфрасохторӣ (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- нақшаи ҳавзавии истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об - нақшаи рушд, истифодаи ҳамгиرويёна ва ҳифзи захираҳои об дар ҳудуди гидрографии ҳавзаи асосии манбаи об (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- шабакаи захбуру захкашҳо - шабакаи бо ҳам пайвасти захбурҳо ва захкашҳои кушода ва пӯшида, иншооти гидротехникӣ, чоҳҳои амудӣ ва инфрасохтори дигар, аз ҷумла ҳамаи қитъаҳои замин, ки барои таъмини нигоҳдорӣ, истифодабарӣ ва таъмири шабакаҳои захбуру захкашҳо ҷудо шудаанд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- ташкилоти ҳавзавии захираҳои об - сохтори ҳудудии мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, ки барои идоракунии захираҳои об дар ҳудуди ҳавзаи асосӣ масъул мебошад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- шартнома оид ба обрасонӣ - санади ҳуқуқие, ки байни истифодабарандагони аввала ва баъдинаи об ва ташкилоти обрасон оид ба шартҳои обрасонӣ ба мӯҳлати муайян баста мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- Шӯрои миллии об - мақоми машваратӣю маслихатӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки фаъолияти вазорату идораҳо ва мақомоти дигари давлатӣ, инчунин ташкилотҳои ғайридавлатиро дар бобати банақшагирӣ, идоракунии, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об ҳамоҳанг месозад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- Шӯрои ҳавзавии об - мақоми машваратӣю маслихатӣ ҳавзавӣ, ки фаъолияти ташкилотҳои давлатӣ ва ғайридавлатиро дар бобати банақшагирӣ, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои оби ҳавзавии муайяни об ҳамоҳанг месозад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 3. Қонунгузорӣ дар бораи об

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи об ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Кодекси мазкур, қонунҳо ва санадҳои меъриии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки онҳоро Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф кардааст, иборат мебошад ((*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*)).

Моддаи 4. Фонди давлатии об

Фонди давлатии оби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар маҷмӯъ ҳамаи объектҳои об ва захираҳои оби дар онҳо ҷамъшуда, заминҳои ишғолкардаи онҳо минтақаҳо ва қитъаҳои ҳифзи обро дар бар мегирад.

Ба объектҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон дарёҳо, кӯлҳо, пирияхҳо, барфгӯдаҳо ва дигар сарчашмаҳои рӯизаминӣ, инчунин минтақаҳои ҷамъшавии обҳои

зеризаминӣ, аз ҷумла обҳои табобатию маъданӣ ва гарми зеризаминии дар худуди он қарордошта мансуб мебошанд.

Захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон аз маҷмӯи тамоми намудҳои обҳои зеризаминӣ ва рӯизаминӣ иборатанд.

Моддаи 4 (1). Заминҳои фонди давлатии об

(Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381)

Заминҳои фонди давлатии об аз заминҳои зери дарё, кӯл, обанбор, пиряхҳо, ботлоқзор, шабакаҳои обёрӣ ва захбуру захкашҳо, пойгоҳҳо, чоҳҳои амудӣ, иншооти гидротехникӣ, хатҳои интиқоли барқ ва алоқа, роҳҳо, пулҳо, иморатҳо ва дигар объектҳои инфраструктураи соҳаи мелиоратсия ва захираҳои об, инчунин заминҳои барои минтақаи муҳофизатии об таъиншуда иборат мебошанд.

Қитъаҳои замин аз ҳисоби заминҳои фонди давлатии об, ки зери иншооти хоҷагии об (шабакаҳои обёрӣ ва захбуру захкашҳо), шабакаҳои, ки аҳамияти аввалиндараҷа ва дуумдараҷа доранд, инчунин иншооти ирригатсионие, ки қитъаи замини як субъекти хоҷагидориро таъмин менамояд, метавонанд тахти истифодаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ба таври муваққатӣ ё доимӣ, пурра ё қисман қарор дошта бошанд.

Тартиби додани заминҳои фонди давлатии об барои истифода дар асоси қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад *(Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381)*.

Моддаи 5. Моликияти давлати будани об

Мутобиқи Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон об моликияти истисноии давлат мебошад ва давлат истифодаи самаранок ва ҳифзи онро ба манфиати халқ қафолат медиҳад.

Амали шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки рӯи рост ё пинҳони ҳуқуқи моликияти давлатиро ба об вайрон мекунанд ва он муҳолифи манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, манъ буда, мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон боиси ҷавобгарӣ мегардад.

Моддаи 5.1 Иншооти хоҷагии об, ки таъиноти махсуси стратеги доранд

Иншооти хоҷагии об, ки таъиноти махсуси стратеги доранд, моликияти давлат буда, ба иҷора ва идоракунии шахсӣ додани онҳо қатъиян манъ аст.

Рӯйхати иншооти хоҷагии об, ки таъиноти махсуси стратеги доранд, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад *(Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174)*.

Моддаи 6. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи танзими муносибатҳо оиди об

Дар соҳаи танзими муносибатҳо оиди об масъалаҳои зерин дар салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд:

- амали гардонидани сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи ба таври маҷмӯъ истифодабарӣ, ҳифз намудани захираҳои об ва таъмини оби нӯшоки ба манфиати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- ҳамоҳангсозии фаъолияти вазорату идораҳо ва иттиҳодияҳо сарфи назар аз шакли моликият, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, инчунин шахсони ҳуқуқӣ вобаста ба истифода ва ҳифзи маҷмӯи об (*Қонуни ҶТ аз 3.03.2006 № 174*);
- муайян намудани мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об (*Қонуни ҶТ аз 16.04.2012 № 821*);
- тасдиқи тартиби барасмиятдарорӣ, бақайдгирӣ ва додани иҷозат барои истифодаи махсуси об (*Қонуни ҶТ аз 20.03.2008 № 381*);
- таҳия ва қабули барномаҳо ва лоиҳаҳои давлатӣ оид ба истифодабарии мақсаднок, ҳифзи захираҳои об дар доираи ташаккули обтаъминкунии аҳоли, пешгирӣ ва баргараф намудани ҳолатҳои фавқулодда, соҳилмустаҳкамкунӣ ва вобаста ба дигар масъалаҳои хоҷагии об (*Қонуни ҶТ аз 20.03.2008 № 381*);
- танзими масъалаҳо вобаста ба муқаррар намудани тарифи хизмати обрасонӣ, аз ҷумла тафрикаи (дифференсиатсия) он бо назардошти арзиши аслии хизматрасонӣ (*Қонуни ҶТ аз 20.03.2008 № 381*);
- амали гардонидани сиёсати ягонаи давлатии инвеститсионӣ;
- танзими масъалаҳои марбут ба истифодаи пулакии об, амалӣ гардонидани сиёсати нархгузорӣ, муқаррар намудани тариф ва имтиёзҳо;
- рушд ва танзими муносибатҳои байнидавлатӣ дар соҳаи истифода ва ҳифзи об;
- идоракунии, реструктуризатсия ва моликияти комплекси хоҷагии об;
- тасдиқи тартиби ташаккул ва истифодабарии фонди об, меъёрҳо ва речаи истифодаи он (*Қонуни ҶТ аз 20.03.2008 № 381*);
- таъмини гузаронидани корҳои илмию тадқиқоти доир ба рушди истифода ва ҳифзи захираҳои об, пешбурди баҳисобгирии давлатӣ ва назорат чӣхати истифодаи оқилонаи захираҳои об, мушоҳидаи (мониторинги) сифати об ва ифлосшавии объектҳои об;
- муайян намудани мақомоти ваколатдори давлатӣ барои ҳамоҳангсозии фаъолияти ҳамаи мақомоти давлатӣ ва дигар шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, назорат ва идораи корҳои мубориза бо обҳезӣ, инчунин ваколату вазифаҳои он (*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*);
- тасдиқ намудани ҳайат ва ваколатҳои Комиссияи ҷумҳуриявии мубориза бо обҳезӣ (*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*);
- таҳияи тадбирҳои пешгири ва рафъи садамаҳои калон, офатҳои табиӣ ва бӯҳронҳои экологии вобаста аз таъсири зарарноки обҳо;
- таҳия ва амалӣ гардонидани барномаҳои соҳилбандӣ;
- муқаррар намудани низоми махсуси истифодаи об дар минтақаи ҳолатҳои фавқулодда;

- муқаррар намудани андоза ва тартиби пардохт барои ҳуқуқи истифода, барқарор, ҳифзи захираҳои об, интиқоли онҳо ва партофтани обҳои истифодашуда ба обгирҳо, ифлосшавӣ ва камшавии оби объектҳо;

- муқаррар намудани тартиби тағйир додани шакли моликият ба объектҳои хоҷагии об;

- таъмини аҳоли бо маълумот дар бораи ҳолати об, иншоотҳои об ва объектҳои хоҷагии об;

Сархати ҳабдахуми моддаи 6 хориҷ карда шуд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

- амалӣ гардонидани тадбирҳои дигари вобаста ба истифодаи захираҳои об;

- танзими дигар масъалаҳое, ки қонун пешбини намудааст.

Моддаи 7. Салоҳияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи танзими муносибатҳо оиди об

(*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*)

Дар соҳаи танзими муносибатҳо оиди об масъалаҳои зерин дар салоҳияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ мебошанд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*):

- муайян кардани самтҳои асосии истифода ва ҳифзи об дар ҳудуди худ;

- таъмини қонуният ва тартиботи ҳуқуқӣ дар соҳаи танзим, истифода ва ҳифзи захираҳои об;

- баҳисобгирӣ, баҳодихии ҳолати об ва объектҳои об, назорат ба истифода ва ҳифзи об, риояи меъёрҳои (лимитҳои) муқараршудаи истеъмоли об;

- гузаронидани тадбирҳо доир ба нигоҳдошт ва беҳтар кардани ҳолати объектҳои об, пешгири ва рафъи таъсири зараровар, инчунин ифлосшавии об, барқарор намудани объектҳое, ки дар натиҷаи садамаҳо, обхезӣ, селобҳо ва дигар офатҳои табиӣ зарар дидаанд;

- муайян ва тасдиқ намудани чорабиниҳои пешгирии обхезӣ бо роҳи таъсис додани сохтори дахлдори мубориза бо обхезӣ, сохтмони иншооти дахлдор барои пешгирии обхезӣ ва таъмини аҳоли бо иттилооти мубориза бо обхезӣ (*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*);

- дар якҷоягӣ бо дигар мақомоти давлатӣ системаи назорати таҳдиди обхезӣ ва системаи огоҳонидани пешакӣ ва бартараф намудани обхезӣ ташкил намудан (*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*);

- дар доираи ваколатҳое, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст, таъмин намудан бо оби нӯшоки, нигоҳ доштан ва тараққӣ додани системаҳои марказонидашуда, ғайримарказонидашуда ва системаҳои тақсимкунандаи оби нӯшоки ба истеъмолкунандагон;

- мувофиқат намудани ҷойгиркунони ва ба истифода додани корхонаҳо, иншоот, дастгоҳҳо оид ба истифодаи манбаъҳои барқароршавандаи энергия ва анҷом додани корҳо дар объектҳои об ва қитъаҳои наздисоҳилии ҳифзи об (*Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 № 744*);

- ҳамкорӣ бо мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);
- танзими дигар масъалаҳое, ки қонун пешбинӣ намудааст.

Моддаи 8. Танзим ва дастгирии давлатӣ дар соҳаи муносибатҳо оиди об

Дар соҳаи муносибатҳо ҷиҳати об масъалаҳои зерин аз тарафи давлат танзим мегарданд:

- муқаррар намудани тартиби истифодаи захираҳои об, ҳифзи онҳо аз ифлосу олудашавӣ, камшавӣ ва хушкшавӣ, пешгирии ва бартараф кардани таъсири зараровари обҳо;

- тасдиқи нақшаи истифодаи маҷмӯи ва ҳифзи обҳо, тавозунҳои (балансҳои) хочагии об, амали гардонидани назорати давлатии истифода ва ҳифзи захираҳои об, мушоҳидаи (мониторинги) сифати об ва ифлосшавии объектҳои об;

- банақшагирии тадбирҳо оиди истифода ва ҳифзи об, пешгирии ва бартараф намудани таъсири зараровари онҳо.

Дастгирии давлати дар соҳаи таъминоти оби нӯшоки таҳия, қабул ва иҷрои барномаҳои ҷумҳуриявӣ ва маҳалли, ба соҳибони системаҳои мутамарказ, ташкилотҳои истифодакунандаи системаҳои мазкур, инчунин ташкилотҳои истеҳсолкунандаи таҷҳизот, дастгоҳ, мавод ва реагентҳо барои зарурати таъмини оби нӯшоки додани дотатсия, субвенсия, қарзҳои имтиёзнок, имтиёзҳои буҷетӣ ва гумрукиро дарбар мегирад.

Моддаи 9. Идоракунии давлатӣ дар соҳаи истифода ва ҳифзи об

Идоракунии давлатӣ дар соҳаи истифода ва ҳифзи об дар пайвастагӣ бо усулҳои ҳавзавӣ, марзӣ ва маъмурию ҳудудии идоракунии асос ёфта, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо, инчунин мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об мувофиқи қонунгузори амали карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 10. Додани ҳуқуқ барои идораи объектҳои хочагии оби молкияти давлатӣ ба шахсони ҳуқуқӣ (махсусгардонидашуда)

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси тендер, бо нигоҳ доштани фаъолияти мақсаднок, метавонад ҳуқуқӣ идораи объектҳои хочагии оби моликияти давлатиро дар доираи ҳудуди маҳдуд, дар асоси шартнома, бо дарназардошти талаботи қонунгузориҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба шахсони ҳуқуқӣ (махсусгардонидашуда) маҳалли ва хориҷӣ диҳад.

Моддаи 11. Назорати давлатӣ аз болои истифода ва ҳифзи об

Назорати давлатӣ аз болои истифода ва ҳифзи захираҳои об аз таъмини риояи талаботи қонунгузориҳои об аз ҷониби тамоми шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо мақсади истифодаи самаранок ва ҳифзи обҳо иборат мебошад.

Моддаи 12. Мақомоти назорати давлатии танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об

Назорати давлатии истифода ва ҳифзи об аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об амалӣ гардонида мешавад (*Қонуни ҶТ аз 16.04.2012 № 821*).

Мақомоти мазкур ва ваколатҳои он аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

Моддаи 13. Иштироки шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар татбиқи тадбирҳои истифодаи сарфакорона ва ҳифзи об

Ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ сарфи назар аз шакли моликият, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷаъолият мекунад, ҷиҳати иштирок дар тадбирҳои доир ба истифодаи самаранок ва ҳифзи об имкон дода мешавад.

БОБИ 2. ЧОЙГИРКУНӢ, БАЛОИҲАГИРӢ, СОХТМОН ВА БА ИСТИФОДАДИҲИИ КОРХОНАҲО, ИНШООТ ВА ДИГАР ОБЪЕКТҲОИ БА ҲОЛАТИ ОБ ТАЪСИРКУНАНДА

Моддаи 14. Шартҳои чойгиркунӣ, балоиҳагирӣ, сохтмон ва ба истифодадиҳии корхонаҳо, иншоот ва дигар объектҳои ба ҳолати обҳо таъсиркунанда

Чойгиркунӣ, балоиҳагирӣ, сохтмон ва ба истифода додани корхонаҳо, иншоот ва дигар объектҳои наву таҷдидгардида, инчунин ҷори намудани равандҳои нави технологӣ, ки ба ҳолати обҳо таъсир мерасонанд, бояд истифодаи сарфакоронаи обҳо бо риояи талаботи беҳатарии экологӣ ва ҳифзи саломатӣ, дар навбати аввал қонунҳои гардонидани ниёзи аҳолиро ба оби нӯшокӣ ва эҳтиёҷоти маиши таъмин намояд. Бо ин мақсад тадбирҳои таъминкунандаи масъалаҳои зайл пешбинӣ мегарданд:

- баҳисобгирии оби аз объектҳои об гирифта ва ба онҳо баргардонидашаванда;
- ҳифзи обҳо аз ифлосу олудашавӣ, камшавӣ;
- пешгирии таъсири зараровари обҳо;
- маҳдуд кардани обзеркунии заминҳо то андозаи ҳадди ақали имконпазир;
- ҳифзи заминҳо аз обзеркунӣ, ботлоқшавӣ, баландшавии сатҳи обҳои зеризаминӣ, шӯршавӣ ва хушкшавӣ;
- ташкили ҳудуди ҳифзи об ва нигоҳ доштани шароитҳои мусоиди минтақаҳои табиӣ.

ҳангоми ба лоиҳагирӣ ва сохтмони корхонаҳо, иншоот ва дигар объектҳои обҳо, ки ба ҳолати обҳо таъсир мерасонанд, вобаста ба шароити табиӣ ва хоҷагӣ бояд тадбирҳои сари вақт амалӣ гардонида шаванд, ки ҳифзи моҳи ва дигар ҳайвоноти набототи обӣ ва шароитро барои барқарор кардани онҳо таъмин намуда, инчунин имкониятҳои истифода аз объектҳои об ҷиҳати истироҳат ва варзишро ба инобат гиранд.

ҳангоми балоиҳагирӣ ва сохтмони иншоот ё азнавсозии объектҳои мавҷуда барои гирифтани обҳои зеризаминӣ низоми истифодаи ин иншоот бояд ифлосу камшавии онҳоро истисно намояд.

Моддаи 15. Муайян кардани чойҳои сохтмони корхонаҳо, иншоот ва дигар объектҳои, ки ба ҳолати об таъсир мерасонанд

Муайян кардани чойҳои барои сохтмони корхонаҳо, иншоот ва дигар объектҳои, ки ба ҳолати об таъсир мерасонанд, бо мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти назорати давлатии санитарӣ ва мақомоти дигар мутобиқи қонунгузорӣ мувофиқат карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 16. Мувофиқат қонунидани лоиҳаҳои сохтмони корхонаҳо, иншооту дигар объектҳои, ки ба ҳолати обҳо таъсир мерасонанд

Лоиҳаҳои сохтмони корхонаҳо, иншооту дигар объектҳои дар моддаи 17 Кодекси мазкур нишондодашуда бояд бо мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти дигар мутобиқи ҳолатҳо ва тартибе, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад, мувофиқат карда шавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Сохтмони корхонаҳо, иншоот ва объектҳои дигаре, ки ба ҳолати обҳо таъсир мерасонанд, танҳо ҳангоми мавҷуд будани ҳулосаи мусбии экспертизаи давлатии экологӣ, иҷозат дода мешавад.

Моддаи 17. Шартҳои манъ кардани ба истифодадихии корхонаҳо, иншоот ва объектҳои дигаре, ки ба ҳолати обҳо таъсир мерасонанд

Ба истифода додани объектҳои зерин манъ аст:

- объектҳои обистифодабарандагоне, ки иҷозат барои истифодаи махсуси об ва ҳулосаи экспертизаи давлатии экологӣ надоранд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*);

- корхонаҳо, сеҳҳо, агрегатҳо, объектҳои коммуналӣ ва дигар объектҳои наву таҷдидгардида, ки бо дастгоҳҳои пешгирикунандаи ифлосшавии обҳо ва таъсири зараровари онҳо таъмин нагардидаанд;

- системаҳои обёрӣ ва оббарорӣ, обанборҳо ва каналҳо то гузаронидани тадбирҳои дар лоиҳаҳо пешбинигардида, ки зеробмонӣ, ботлоку шӯршавӣ ва бодлесии заминҳоро пешгирӣ мекунанд;

- системаҳои захбуру захкаши то тайёр шудани обгирҳо ва дигар объектҳои мувофиқи лоиҳаҳои тасдиқгардида;

- иншооти гидротехникии маҷроӣ то тайёр шудани дастгоҳҳо барои гузаронидани селобҳо ва моҳиҳо мутобиқи лоиҳаҳои тасдиқгардида;

- иншооти хочагии об дар лоиҳаҳо, ки дар онҳо чуброни зарари ба захираҳои моҳи, дигар ҳайвоноту набототи оби расонидашаванда, пешбинӣ нагардидааст;

- чоҳҳои барои об пармашуда бидуни таҷҳизонидани онҳо бо дастгоҳҳои танзими об ва дар ҳолатҳои зарури муқаррар намудани минтақаҳои ҳифзи санитарӣ.

То анҷом додани тадбирҳои дар лоиҳа пешбинигардида оиди омода сохтани маҷрову обраҳо пур кардани обанборҳо манъ аст.

Моддаи 18. Балоихагирии сохтмони пулҳо, гузаргоҳҳо ва дигар коммуникатсияҳои нақлиётӣ ба воситаи объектҳои об

(Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381)

Лоихаҳои сохтмони пулҳо, гузаргоҳҳо ва дигар коммуникатсияҳои нақлиётӣ ба воситаи объектҳои об бояд шароитҳосеро пешбини намоянд, ки гузаронидани селобҳо, риояи низоми истифодаи объектҳои об, ҳифзи моҳи ва дигар ҳайвоноти обӣ, пешгирии намудани ифлосшавӣ, олудашавию камшавии обҳо ва дигар таъсири зарароварро таъмин намоянд *(Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381)*.

БОБИ 3. ИЧРОИ КОРҲО ДАР ОБЪЕКТҲОИ ОБ ВА ДАР МИНТАҚАҲОИ ҲИФЗИ ОБ

Моддаи 19. Тартиби иҷрои корҳо дар объектҳои об ва дар минтақаҳои наздизоҳилии ҳифзи об

Корҳои сохтмонӣ, чуқуркунии қабри маҷроӣ об ва корҳои таркишӣ, истихроҷи маводи ғайримаъданӣ, кашидани кабелҳо, хати қубурҳо ва дигар коммуникатсияҳо, буридани чангал, чамбоварии растаниҳои обӣ, корҳои пармакунӣ, кишоварзӣ ва дигар корҳо дар объектҳои об ё дар минтақаҳои ҳифзи оби наздизоҳилии обанборҳо, ки ба ҳолати об таъсир мерасонанд, бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва дигар мақомот мувофиқи қонунгузорию Қумҳурии Тоҷикистон, ба амал бароварда мешаванд *(Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821)*.

Моддаи 20. Минтақаҳои ҳифзи оби объектҳои об

Минтақаҳои ҳифзи об ҳудудест бевосита ҳамшафати маҷрои дарёҳо, каналҳои табиноти гуногун, обанборҳо, дигар объектҳои об, ки дар он низоми махсуси истифодаи об ба мақсади ҳифзи ин объектҳо аз ифлосшавӣ, лойқашинӣ, олудашавӣ аз обовардҳо ва дигар зухуроти номатлуб, инчунин барои ташкили низоми мусоиди об муқаррар карда мешавад.

Ба минтақаҳои ҳифзи об инҳо мансубанд:

- минтақаҳои ҳифзи санитарии рӯизаминӣ ва сарҳадоти паҳншавии обҳои зеризаминӣ;
- қитъаҳои соҳилии обанборҳо ва кӯлҳои табиӣ;
- қитъаҳое, ки барои сохтмони каналҳои табиноти гуногун чудо карда мешаванд.

Моддаи 21. Муқаррар намудани минтақаҳои наздизоҳилии ҳифзи об ва минтақаҳои ҳифзи санитарӣ

Минтақаҳои наздизоҳилии ҳифзи об ва минтақаҳои ҳифзи санитарии объектҳои об дар шакли табиӣ мутобиқи лоихаҳо аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об ва дигар мақомоти давлатии ба ин ваколатдор муқаррар карда мешаванд. Лоихаҳои минтақаҳои наздизоҳилии ҳифзи обро Ҳукумати Қумҳурии Тоҷикистон ё бо

супориши вай мақомоти ваколатдори махсуси давлатӣ доир ба танзими истифода ва ҳифзи об тасдиқ мекунад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Минтақаҳои ҳифзи об ва минтақаҳои ҳифзи санитарии манбаъҳои об, ки дар салоҳияти ҳукуматҳои маҳалли қарор доранд, дар шакли табиӣ ва бо ҳамон тартиб дар сатҳи дахлдор муқаррар карда мешаванд, аммо лоиҳаҳоро бошад мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ё бо супориши онҳо мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об тасдиқ мекунад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 22. Нигоҳ доштани минтақаҳои ҳифзи об дар ҳолати мусоид

Дар ҳолати мусоид нигоҳ доштани минтақаҳои ҳифзи об бо риояи низоми истифодаи ҳудуди онҳо ба зиммаи роҳбарони иттиҳодияҳо, ташкилоту хоҷагиҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва тобеият, инчунин ба шахрвандоне, ки заминҳои қорами дар ҳудуди минтақаҳои ҳифзи об ҷойгирифта дар истифодаи онҳо қарор доранд, гузошта мешавад. Дар минтақаҳои ҳифзи об истифодаи моддаҳои кимиёвӣ, иҷрои қорҳо ва ҷойгир кардани объектҳои, ки ба ҳолати об таъсири зараровар мерасонанд, манъ карда мешавад.

ФАСЛИ II. ИСТИФОДАИ ОБ

БОБИ 4. НАМУДҲОИ ИСТИФОДАИ ОБ

Моддаи 23. Истифодаи умумӣ ва махсуси об

Истифодаи умумии об бидуни ба қор бурдани иншоот ё дастгоҳҳои техникӣ, ки ба ҳолати обҳо таъсир мерасонанд, анҷом дода шуда, аз истифодаи махсуси об, ки бо истифодаи чунин иншоот ё дастгоҳҳои техникӣ амалӣ гардонида мешавад, фарқ мекунад. Дар мавридҳои алоҳида ба истифодаи махсуси об имкон дорад истифодаи объектҳои об бидуни ба қор бурдани иншоот ё дастгоҳҳои техникӣ, ки ба вазъи об таъсир мерасонанд, мансуб доништа шавад.

Номгуи намудҳои истифодаи махсуси об ва миқдори обгирӣ аз объектҳои об аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об муқаррар карда мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 24. Истифодаи якҷоя ва ҷудоғонаи об

Объектҳои об метавонанд таҳти истифодаи якҷоя ва ҷудоғона қарор гиранд. Дар истифодаи якҷоя метавонанд объектҳои обе (қисми объектҳои обе), ки ба истифодаи ҷудоғона дода нашудаанд, қарор гиранд. Дар истифодаи ҷудоғона объектҳои обе (қисми объектҳои обе) қарор доранд, ки дар асоси қарори мақомоти давлатӣ (моддаи 38 Кодекси мазкур) барои истифода ба як шахси ҳуқуқӣ дода шудаанд.

Моддаи 25. Истифодабарандагони аввала ва баъдинаи об

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки объектҳои об ба онҳо барои истифодаи ҷудоғона дода шудааст, истифодабарандагони аввалаи об буда, дар ҳолатҳои муқарраркардаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд, бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи

захираҳои об ба дигар шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ истифодаи баъдинаи обро иҷозат диҳанд (*Қонуни ҶТ аз 16.04.2012 № 821*).

Шартҳои истифодаи баъдинаи об, ҳуқуқ ва ӯҳдадорихои тарафайн бояд дар шартномаи байни истифодабарандагони аввала ва баъдинаи об зикр гардида, ба расмият дароварда шаванд.

Моддаи 26. Намудҳои истифодаи об, ки аз рӯи таъиноти асосии мақсаднок фарқ мекунанд

Объекти об дар сурати риоя намудани талаботи дар қонун пешбинишуда ва шартҳои қоненъ гардонидани эҳтиёҷоти аҳолии бо оби нӯшокӣ, маишӣ, муолиҷавӣ, курортӣ, солимгардонӣ ва дигар ниёзи аҳолии, талаботи кишоварзӣ, саноатӣ, энергетикӣ, нақлиётӣ, моҳипарварӣ ва дигар талаботҳо, инчунин дар як вақт барои якчанд мақсад ба истифода дода мешавад.

Истифодаи об, ки бидуни ба қор бурдани иншоот ё дастгоҳҳои техникӣ, ки ба ҳолати обҳо таъсир намерасонанд, анҷом дода мешавад, аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, дар сурати риояи талаботи муқаррарнамудаи мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва хифзи захираҳои об, гирифтани иҷозатро барои истифодаи махсуси об талаб намекунад (*Қонуни ҶТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

БОБИ 5. ИСТИФОДАБАРАНДАГОНИ ОБ ВА ОБЪЕКТИ ИСТИФОДАИ ОБ

Моддаи 27. Истифодабарандагони об

Ҳама гуна шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, сарфи назар аз шакли моликият, ки фаъолияти худро дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода, талаботи қонунгузориҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистонро иҷро мекунанд, истифодабарандагони об буда метавонанд.

Моддаи 28. Объектҳои истифодаи об

Объектҳои обие ба истифода дода мешаванд, ки дар моддаи 4 Кодекси мазкур зикр гардидаанд.

Моддаи 29 Қисман ё пурра манъ кардани истифодаи объектҳои об

Истифодаи объектҳои обе, ки дорои аҳамияти махсуси давлатӣ ё арзиши махсуси илмию фарҳангӣ мебошанд, мумкин аст қисман ё пурра бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда шаванд.

БОБИ 6. ТАРТИБ ВА ШАРТҲОИ БА ИСТИФОДА ДОДАНИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ

Моддаи 30. Ба истифодаи афзалиятнок барои эҳтиёҷоти нӯшокӣ ва маишии аҳолии додани объектҳои об

Объектҳои об пеш аз ҳама барои қоненъ гардонидани эҳтиёҷоти нӯшокӣ ва маишии аҳолии ба истифода дода мешаванд.

Моддаи 31. Шартҳои иқтисодии ба истифода додани объектҳои об

Истифодаи умумии об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бепул аст.

Истифодаи махсуси об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пулакӣ сурат мегирад.

Пардохт аз ҳамаи истифодабарандагони об ғайр аз истифодаи умумии об ва истифодабарандагони манбаъҳои барқароршавандаи энергия, ки то 30000 кВт/соат энергияи барқ истеҳсол менамоянд, сарфи назар аз мансубияти идоравӣ, шахравандӣ, намудҳои моликият ва шаклҳои хоҷагидори, ба истиснои мавридҳои пешбиниамудай қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, ситонида мешавад (*Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 № 744*).

Пардохт ситонида мешавад:

- барои истифодаи захираҳои об дар доираи меъёри (лимити) муқараргардида (ғайр аз обёрии кишоварзи ва хоҷагии чангал), инчунин истифодаи об барои истеҳсоли энергияи барқ то 30000 кВт/соат (*Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 № 744*);

- барои истифодаи аз меъёр (лимити) зиёд ва ғайриоқилонаи захираҳои об;

- барои хизматрасонии вобаста бо чамъшави, интиқоли об то сарҳади истифодабарандагон, тақсим ва тоза кардани обҳо;

- барои додани ҳуқуқи истифодаи захираҳои об бо мақсади обёри;

- барои анҷом додани дигар тадбирҳои хоҷагии об (ғайр аз обёрии кишоварзи ва хоҷагии чангал)

Тартибу шартҳои муқаррар намудан ва ситонидани маблағро барои истифодаи объектҳо ва захираҳои об санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

Моддаи 32. Иҷозат барои истифодаи махсуси об

(*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*)

Истифодаи махсуси об дар соҳаҳои иқтисодиёт дар асоси иҷозати аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об додашаванда амали мегардад. Дар мавридҳои зарури иҷозат бо мақомоти ваколатдори давлатӣ доир ба назорати санитарӣ, инчунин бо дигар идораҳои манфиатдор мувофиқат карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 33. Иҷозат барои истифодаи махсуси об, ки аз ҷониби мақомоти маҳаллии ҳокимияти иҷроия дода мешавад

(*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*)

Иҷозат ҷиҳати истифодаи обҳои зеризаминӣ, ки барои таъмини мутамаркази об ба воситаи сохтани чоҳҳои шахтавӣ ва чоҳҳои обсофкунанда дар ҳудуди дехот, шаҳраку шаҳрҳо, истифода намегарданд, инчунин каптажи чашмаҳо, ки бидуни мачбуран паст кардани сатҳи об кор мекунанд, аз ҷониби мақомоти маҳаллии ҳокимияти иҷроия, ҷамоатҳои шаҳрак ва дехот дода мешаванд

(*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Сохтани чоҳҳо ва каптажҳои мазкур дар заминҳои захираи давлати ва фонди давлатии ҷангал дар мувофиқа бо мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти идораи захираҳои замин ва заминсозӣ дар асоси иҷозате, ки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ медиҳанд, анҷом дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 34. Тартиби амалӣ гардонидани истифодаи умумии об

Истифодаи умумии об бидуни иҷозат амалӣ мегардад. Ҳангоми истифодаи умумии об риояи талаботи мақомоти назорати давлатии санитарӣ, қоидаҳои ҳифзи одамон дар об ва мақомот доир ба истифодаи сарфакорона ва ҳифзи обҳо хатмист (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Бо мақсади ҳифзи ҳаёту саломатии шаҳрвандон, инчунин аз рӯи асосҳои истеҳсоли ва дигар асосҳо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ бо пешниҳоди мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти назорати давлатии санитарӣ, дигар мақомоти манфиатдор маҳалҳоеро, ки дар онҳо оббозӣ, заврақронӣ, об додани чорво манъ аст, муқаррар менамоянд, инчунин дигар шартҳои истифодаи умумии обро дар объектҳои об муайян мекунанд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ вазифадоранд, ки аҳоли ва шахсони ҳуқуқиро дар бораи шартҳои оиди истифодаи умумии об муқаррар кардашон хабардор намоянд.

Моддаи 35. Истифодаи умумии об дар объектҳои об, ки ба истифодаи ҷудоғона дода шудаанд

Дар объектҳои об, ки ба истифодаи ҷудоғона дода шудаанд, истифодаи умумии об бо шартҳои муқарраркардаи истифодабарандагони асосии об бо шартҳои муқарраркардаи истифодабарандагони асосии об бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об иҷозат додашуда, ҳангоми зарурат имкон дорад истифодаи умумии об манъ карда шавад. (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Истифодабарандаи асосии об вазифадор аст, дар бораи шартҳо ё манъ кардани истифодаи умумии об ба аҳоли иттилоъ диҳад.

Моддаи 36. Ба истифодаи ҷудоғона додани объектҳои об

Объектҳои об ба истифодаи ҷудоғона ба таври пурра ё қисман дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарори мақомоти дахлдори ҳокимияти иҷроия дар маҳалҳо ё мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об бо мувофиқати ҳокимиятҳои иҷроия дар маҳалҳо тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешаванд. (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Дар қарорҳо оиди ба истифодаи ҷудоғона додани объектҳои об мақсадҳое, ки объектҳои об барои онҳо дода мешаванд ва шартҳои асосии истифодаи объектҳои об зикр мегарданд.

Моддаи 37. Мақомоте, ки объектҳои обро ба истифодаи ҷудогона медиҳанд

Мақомоти ҳокимияти иҷроияи ноҳияҳо ва шаҳрҳо обанборҳои бастаро (бемачроро), ки дар ҳудуди шаҳрҳо, ноҳияҳо, шаҳраку деҳот ҷойгиранд, дар сурати ба дигар истифодабарандагони об таъсири манфи нарасонидан ба истифодаи ҷудогона медиҳанд.

Мақомоти ҳокимияти иҷроияи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, мақомоти вилоятҳои ҳокимияти иҷроияи объектҳои обро, ки дар ҳудуди вилоят ҷойгиранд, ба истифодаи ҷудогона медиҳанд.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ё мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об объектҳои об ё қисми онҳоро мувофиқи ҳолатҳои пешбиниамудай Кодекси мазкур ба истифодаи ҷудогона медиҳанд. *(Қонуни ҶТ аз 16.04.2012 № 821)*.

Моддаи 38. Ҳуҷҷатҳое, ки ҳуқуқи истифодаи ҷудогонаи объекти обро тасдиқ мекунанд

Ҳуқуқи истифодакунандагони об ба истифодаи ҷудогонаи объекти об бо санадҳои давлатии ҳуқуқи истифодаи об, ки аз ҷониби мақомоти ҳокимияти иҷроияи вилоятҳо, ноҳия ва шаҳрҳо дода мешаванд, тасдиқ мегарданд.

Шакли ин санадҳоро мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об таҳия ва тасдиқ менамояд. *(Қонуни ҶТ аз 16.04.2012 № 821)*.

Моддаи 39. Мӯҳлатҳои истифодаи об

Объектҳои об ба истифодаи бемӯҳлат ё муваққатӣ дода мешаванд. Истифодаи бемӯҳлати (доимии) об ҳамин гуна истифодаи об дониста мешавад, ки мӯҳлаташ қаблан муқаррар нагардидааст.

Истифодаи муваққатӣ имкон дорад кӯтоҳмӯҳлат- то се сол ва дарозмӯҳлат- аз се сол то бисту панҷ сол бошад. Ҳангоми зарурат мӯҳлатҳои истифодаи об метавонанд ба даврахое, ки аз мӯҳлатҳои мутобиқан истифодаи кӯтоҳмӯҳлат ё дарозмӯҳлат зиёд нестанд, дароз карда шаванд.

Истифодаи умумии об бо мӯҳлат маҳдуд карда намешавад.

Моддаи 40. Ҳисоб кардани мӯҳлатҳои истифодаи муваққатии об

Мӯҳлатҳои истифодаи муваққатии об аз рӯзи қабул гардидани қарор дар бораи ба истифодаи ҷудогона додани объекти об ё додани иҷозати махсуси истифодаи об ҳисоб карда мешавад, агар дар ҳуди қарор ё иҷозат мӯҳлати дигаре нишон дода нашуда бошад. *(Қонуни ҶТ аз 3.03.2006 № 174)*.

Моддаи 41. Тартиби дароз кардани мӯҳлатҳои истифодаи муваққатии об

Мӯҳлатҳои истифодаи муваққатии об бо хоҳиши истифодабарандагони манфиатдори об аз ҷониби мақомоти давлатие, ки дар бораи ба истифодаи ҷудогона додани объекти об қарор қабул кардаанд ё барои истифодаи махсуси об иҷозат додаанд, дароз карда мешаванд. *(Қонуни ҶТ аз 3.03.2006 № 174)*.

БОБИ 7. ҲУҚУҚУ ҶАДАДОРИҲОИ ИСТИФОДАБАРАНДАГОНИ ОБ ВА ТАШКИЛОТҲОИ ХОҶАГИИ ОБ

Моддаи 42. Истифодаи объекти об мувофиқи таъинот

Истифодабарандагони об ҳуқуқ доранд, аз объектҳои об ба он мақсадҳое, ки ин объектҳои об барои онҳо бо иҷозати ҷиҳати истифодаи махсуси об дода шудаанд, истифода баранд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Моддаи 43. Ҳуқуқҳои истифодабарандагони об

Мувофиқи таъиноти мақсаднок, ки ҷиҳати истифодаи махсуси объекти об иҷозат дода шудааст, тибқи тартиби муқарраргардида истифодабарандагони об ҳуқуқ доранд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*):

- пайдо кардани об ҷиҳати истифодаи минбаъдаи он;
- истифодаи объекти об барои эҳтиёҷоти кишоварзи, саноат, гидроэнергетика, нақлиёт, хоҷагиҳои моҳипарварию шикор ва дигар мақсадҳои манъ карданашуда;
- сохтани системаҳои обёри, бунёд намудану мучаҳазонидани иморати иншоотҳои гидротехникии хоҷагии об, инчунин анҷом додани таъмиру таҷдид ва барҳамдиҳии он;
- истифодаи объектҳои об барои истироҳат, гузаронидани тадбирҳои варзишию солимгардонӣ, нигоҳ доштани ҳолати мусоиди табиӣ, инчунин анҷом додани дигар амалҳои бо қонунгузорӣ доир ба истифодаи иншооти об манъкарданашуда;
- талаб намудан аз мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об дар хусуси андешидани тадбирҳо доир ба пешгири кардани камшави ва ифлосшавии фонди об, таъмини захираҳои об бо миқдор ва сифати муайян; (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);
- муттаҳид шудан дар ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об.

Ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об бо мақсади нигоҳ доштан, истифода намудани системаҳои мелиоративӣ ва ирригатсионии дохилихоҷагӣ, ки дар истифодаи якҷоя ва фарди қарор доранд, ҷиҳати тақсими боадолатона, самаранок ва саривактии об байни хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ), чамбоварии пардохт барои расонидани об, ҳалли низоъҳое, ки байни аъзо оид ба тақсим ва истифодаи об ба миён меоянд, таъсис дода мешаванд.

Моддаи 44. Маҳдудияти ҳуқуқҳои истифодабарандагони об

Дар ҳолатҳои камобии аз ҳад зиёд, ҳолатҳои садамавӣ дар объектҳои об, хатари сар задани бемориҳои сирояткунанда, муриши ҳайвонот ва дар дигар ҳолатҳо ҳуқуқҳои истифодабарандагони об ба манфиатҳои давлат инчунин ба манфиатҳои дигар истифодабарандагони об маҳдуд карда мешаванд. Бо вучуди ин ба бад шудани шароитҳои истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти нӯшоқӣ ва маиши аҳоли бояд роҳ дода нашавад.

Маҳдуд кардани ҳуқуқҳои истифодабарандагони об ҳангоми амали гардонидани тадбирҳои таъхирнопазир доир ба пешгирӣ ва рафъи оқибатҳои

офатҳои табиӣ, ки дар натиҷаи таъсири зарароварӣ об ба вуқӯъ омадаанд, бо моддаи 130 Кодекси мазкур танзим карда мешавад.

Ҳангоми напардохтани ҳақи истифодаи об мутобиқи моддаи 31 Кодекси мазкур истифодаи он қисман ё пурра қатъ мегардад.

Ҳуқуқҳои истифодабарандагони обро метавонад мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, ки барои истифодаи махсуси об иҷозат додааст, маҳдуд намояд, ҳуқуқҳои истифодаи баъдинаи об аз ҷониби истифодабарандаи аввалаи об бо мувофиқати мақомоти ваколатдори махсуси давлатӣ доир ба танзими истифода ва ҳифзи об, инчунин дигар мақомот мутобиқи ҳамин Кодекс, маҳдуд карда мешаванд. (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 45. Ҷаҳддорҳои истифодабарандагони об

Истифодабарандагони об ҷаҳддоранд:

- истифодаи оқилонаи объектҳои об, зоҳир намудани ғамхорӣ оид ба масрафи сарфақоронаи об, барқарору беҳтар кардани сифати обҳо;

- ҷорӣ кардани технологияи нигоҳдории захираи об, ки ба баланд бардоштани дараҷаи самаранокии истифодаи об, беҳтар шудани ҳолати мелиоративии заминҳо ва муҳити зист мусоидат мекунад;

- андешидани тадбирҳои имконпазир чӣхати қатъи пурраи партофтани обҳои партов ба объектҳои об ва обҳои ҷори, ки дар таркибашон маводи ифлоскунанда доранд;

- роҳ надодан ба вайрон кардани ҳуқуқҳои ба дигар истифодабарандагони об додасуда, инчунин андешидани тадбирҳо чӣхати нарасонидани зарар ба объектҳои хоҷаги ва табиӣ (замин, ҳайвоноту наботот, канданиҳои ғойданок ва ғайра);

- сари вақт пардохтани ҳақи истифодаи захираҳои об ва хизмати расонидани об ба истифодабарандагон;

- дар ҳолати дуруст нигоҳ доштани иншоотҳои обёрӣ, захбурҳо, обтозакуни, дигар объектҳо ва воситаҳои техникӣ, ки ба ҳолати обҳо таъсир мерасонанд, беҳтар гардонидани сифати истифодаи онҳо;

- мустақилона ё якҷоя бо дигар мақомот тибқи тартиби муқарраргардида анҷом додани назорат ба сифат ва миқдори оби истифодашаванда;

- амалӣ гардонидани тадбирҳои ҳифзи моҳӣ ва дигар набототу ҳайвоноти обӣ;

- дар ҳолати зарурӣ нигоҳ доштани минтақаҳои ҳифзи об бо риояи низоми истифодаи ҳудуд, агар онҳо таҳти истифодашон қарор дошта бошанд;

- риоя намудани талаботи муқарраргардида ва шартҳои шартномаи истифодаи об, ки бо ташкилотҳои обрасон ва бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об баста шудааст; (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*);

- ичрои дигар талаботе, ки дар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар иҷозат барои истифодаи махсуси об пешбини гардидаанд. *(Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174)*.

Моддаи 46. Ҳавасмандгардонии истифодабарандагоне, ки тадбирҳои истифодаи самаранок ва ҳифзи обҳоро амали мегардонанд

Тадбирҳои ҳавасмандгардонии истифодабарандагони об, ки амалигардонии чорабиниҳои ба ҷамъият ғойданокро оид ба истифодаи сарфакорона ва ҳифзи об иҷро менамоянд, аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об таҳия ва бо идораҳои манфиатдор мувофиқат гардида, аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд. *(Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821)*.

Моддаи 47. Ҳуқуқи ташкилотҳои хоҷагии об дар бобати истифода намудани захираҳои об

Ташкилотҳои хоҷагии об барои таъмини эҳтиёҷоти гуногуни соҳаҳои хоҷагии халқ амалҳои обро аз манбаъҳои об гирифтанд, расонидан ва байни истифодабарандагон тақсим намуданро иҷро менамоянд.

Моддаи 48. Ёхдадорҳои ташкилотҳои хоҷагии об оиди обрасонӣ

Ташкилотҳои хоҷагии об фаъолияти худро мутобиқи Кодекси мазкур, қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаи тарафҳо оиди расонидани об ба истифодабарандагон амалӣ менамоянд.

Ҷиҳати риоя намудани нуқтаҳои шартномаи тарафҳо оиди обрасонӣ ташкилотҳои хоҷагии об ёхдадоранд:

- ҳолати боэътимоди техникаи системаҳои обёриро (ирригатсиониро) то мӯҳлатҳои дар шартномаи тарафҳо оиди ба истифодабарандагон расонидани миқдори об пешбинишуда таъмин намоянд;

- захбуру захкашҳо, объектҳои қабули оби партов, обтаъминкунӣ ва обравониро омода созанд;

- обистифодабарандагонро мутобиқи мӯҳлат ва меъёри пешбинишуда бо об таъмин намоянд;

- бо мувофиқат бо истифодабарандагони об барои муайян кардани миқдори оби расонидашуда, дар ҷойҳои обгузаре, ки дар шартнома нишон дода шудааст, дастгоҳҳои обченкунӣ гузоранд.

БОБИ 8. ҚАТЪ ГАРДИДАНИ ҲУҚУҚҲОИ ИСТИФОДАИ ОБ

Моддаи 49. Асосҳои қатъ гардидани ҳуқуқҳои истифодаи об

Ҳуқуқи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои истифодаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои зерин қатъ мегардад:

- аз байн рафтани зарурати истифодаи об ё даст кашидан аз он;

- ба охир расидани мӯҳлати иҷозати истифодаи махсуси об нишондодашуда; *(Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174)*;

- аз нав ташкил намудан ва барҳам додани шахси ҳуқуқӣ, ғавти шахси воқеӣ;
- ба миён омадани зарурати давлатии бекор кардани иҷозати истифодаи махсуси об (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*);

- мунтазам вайрон кардани шартҳои шартнома дар бораи истифодабарии об, ки бо мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об баста шудааст (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Ҳуқуқи истифодаи об (ғайр аз ҳуқуқи истифода аз захираҳои об барои эҳтиёҷи нӯшидани ва маиши) дар сурати аз тарафи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ вайрон кардани қоидаҳои истифодаи об ё истифодаи объекти об ҳилофи мақсаде, ки он дода шудааст, инчунин дар ҳолатҳои ба таври назаррас вайрон кардани таносуби экологии муҳити зист қатъ карда мешавад.

Дар қонун ҷиҳати қатъи ҳуқуқи истифодаи об метавонад дигар асосҳо пешбинӣ гардад.

Моддаи 50. Тартиби қатъ гардидани ҳуқуқҳои истифодаи об

Ҳуқуқи истифодаи об бо усусли зайл қатъ мегардад:

- бекор кардан ё боздоштани амали иҷозати истифодаи махсуси об (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*);

- кашида гирифтани иншооти об, ки барои истифодаи ҷудоғона дода шудааст.

Истифодаи баъдинаи об имкон дорад бо қарори истифодабарандаи аввалаи об ва бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, ки барои истифодаи махсуси об иҷозат додааст, қатъ карда шавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 51. Гирифтани объекти об аз истифодаи ҷудоғона

Гирифтани объекти об аз истифодаи ҷудоғона аз ҷониби мақомоте, ки объекти обро мутобиқи моддаи 36 ба истифодаи ҷудоғона додаанд, ба амал бароварда мешавад. Объекти об аз истифодаи мамнӯъгоҳҳо мувофиқи моддаи 97 Кодекси мазкур гирифта мешавад.

Моддаи 52. Ҷуброни зараре, ки дар натиҷаи гузаронидани тадбирҳои хоҷагии об, қатъ гардонидан ё тағйир додани шартҳои истифодаи об расонида шудаанд

Зарари ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар натиҷаи гузаронидани тадбирҳои хоҷагии об (корҳои гидротехникӣ ва монанди инҳо, ғайр аз ҳолатҳои садамавӣ ва вобаста бо офатҳои табиӣ), инчунин қатъ гардонидан ё тағйир додани шартҳои дар шартномаи истифодаи об нишондодашуда, бояд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда шавад.

БОБИ 9. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ ЭҲТИЁҶОТИ НҶШИДАНИ, МАИШӢ ВА ДИГАР ЭҲТИЁҶОТИ АҲОЛӢ

Моддаи 53. Об ва объектҳои, ки барои эҳтиёҷоти нӯшидани, маишӣ ва дигар эҳтиёҷоти аҳоли дода мешаванд

Барои таъмини оби нӯшиданӣ, маишӣ, инчунин дигар эҳтиёҷоти аҳоли объектҳои обе дода мешаванд, ки сифати онҳо ба талаботи муқарраркардаи санитарӣ мувофиқ мебошад.

Моддаи 54. Таъминоти мутамаркази аҳоли бо об

Ҳангоми бо тартиби обтаъминкунии мутамарказ истифода намудан аз объекти об барои эҳтиёҷоти нӯшиданӣ, маишӣ ва дигар эҳтиёҷоти аҳоли шахсони ҳуқуқӣ, ки хати кубурҳои оби хоҷагию нӯшиданӣ дар идоракунии фаврӣ ё моликияти онҳо қарор гирифтааст ҳуқуқ доранд, обро аз манбаъҳои обтаъминкунии мутобиқи иҷозат барои истифодаи махсуси об ба истеъмолкунандагон диҳанд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Шахсони ҳуқуқи вазифадоранд:

- ҳамаи шартҳои технологиро ҳангоми ба истифодабарандагон расонидани оби нӯшокӣ иҷро намоянд;

- расонидани оби нӯшокиро мувофиқи меъёрҳои муқарраршудаи сифат, ташкили баҳисобгирии оби гирифташаванда, мушоҳидаи (мониторинги) мунтазами сифати обро дар ҷойҳои обгирӣ таъмин намоянд;

- низоми мунтазам додани оби нӯшокиро барои қонъ намудани эҳтиёҷоти аҳоли ва ташкилотҳои саноати хӯрокворӣ дар навбати аввал таъмин намоянд;

- набояд ба вайрон шудани низоми мунтазами обрасонӣ ба аҳоли, эҳтиёҷоти ташкилотҳо, протсессҳои технологии ба оби нӯшоки зарурат надошта, сабаб шаванд;

- ба мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти назорати давлатии санитарӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ оиди бад шудани сифати об аз меъёри муқарраргардида хабар диҳанд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 55. Таъминоти ғайримутамаркази аҳоли бо об

Ҳангоми тибқи тартиби обтаъминкунии ғайримутамарказ истифода намудани объекти об барои эҳтиёҷоти нӯшиданӣ, маишӣ ва дигар эҳтиёҷоти аҳоли, ташкилоту муассасаҳо ва шахрвандон ҳуқуқ доранд обро бо тартиби умумӣ ё истифодаи махсус бевосита аз манбаъҳои рӯизаминӣ ва зеризаминӣ гиранд.

Истифодаи объектҳои обгирӣ, ки барои ин мақсадҳо пешбинӣ шудаанд, мувофиқи қоидаҳои муқарраркардаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ки ин объектҳо дар ҳудуди онҳо воқеъ гардидаанд, анҷом дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Моддаи 56. Истифодаи оби зеризаминии дорой сифати нӯшиданӣ барои эҳтиёҷоте, ки бо таъмини оби нӯшиданию маишӣ вобаста нестанд

Истифодаи оби зеризаминии дорой сифати нӯшиданӣ барои эҳтиёҷоте, ки бо таъмини оби нӯшиданию маишӣ вобаста нестанд, манъ аст. Дар минтақаҳое, ки манбаъҳои зарурии рӯизаминии об мавҷуд набуда, захираҳои оби зеризаминии дорой сифати нӯшиданӣ кофӣ мебошанд, мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба

танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об метавонад истифодаи ин обро барои мақсадҳои ба таъминоти нӯшиданию маиши иртиботнадошта, иҷозат диҳад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 57. Ҳуқуқи моликият ба системаҳои обрасонии оби нӯшокӣ

Системаҳои мутамарказ ва ғайримутамаркази таъмини обрасонии оби нӯшоки метавонанд моликияти ҷумҳуриявӣ, коммуналӣ ва ё шахсони ҳуқуқӣ бошанд.

Системаи тақсимои манзилии оби нӯшокӣ, системаи алоҳидаи таъминоти оби нӯшокӣ, системаҳои таъминоти оби нӯшокӣ дар воситаҳои нақлиёт моликияти соҳибони фонди манзилӣ, воситаҳои нақлиёт мебошанд.

Системаҳои мутамарказ ва ғайримутамарказ хусуси гардонида намешаванд.

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд дар моликияти худ шабакаҳои таъминоти об дошта бошанд, ки мутобиқи талаботи меъёрҳои амалкунанда ва қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон мустақилона сохта шудаанд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Моддаи 58. Манбаъҳои маблағгузори дар соҳаҳои таъминоти оби нӯшокӣ

Манбаъҳои маблағгузорӣ дар соҳаҳои таъминоти оби нӯшоки инҳо мебошанд:

- маблағҳои аз ҳисоби пардохти истифобарандагони системаҳои мутамарказ ва истифодабарандагони оби нӯшоки;

- маблағҳои буҷети ҷумҳуриявӣ;

- маблағҳои буҷетҳои маҳалли;

- маблағҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, аз ҷумла сармоягузориҳо барои рушди системаҳои таъминоти оби нӯшокӣ воридшаванда (*Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381*).

- дигар манбаъҳои, ки аз тарафи қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон манъ карда нашудааст.

Моддаи 59. Сертификатсия дар соҳаи таъминоти оби нӯшокӣ

Оби нӯшокие, ки барои фурӯш дар зарфҳо, воситаҳои инфиродӣ, маишӣ ва дастаҷамъии пок намудан ва безарар гардонидани об, инчунин мавод, реагентҳо, протсессҳои технологӣ ва воситаҳои дигар, ки ба истеъмолкунандагон пешниҳод мешаванд, бояд ҳатман сертификатсия шаванд.

Сертификатсияи оби нӯшокӣ, ки ба тариқи системаи марказонидашудаи обрасонӣ дода мешавад, мувофиқи қонунҳои мавҷуда амалӣ мегардад.

Моддаи 60. Кафолати таъмини оби нӯшокӣ ҳангоми вайрон шудани фаъолияти системаи марказонидашуда ва ғайримарказонидашудаи обрасонии оби нӯшокӣ

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, моликони системаҳо, ташкилотҳои обрасонии оби нӯшокӣ мутобиқи салоҳияташон ҳангоми вайрон шудани фаъолияти системаи марказонидашуда ва ғайримарказонидашудаи

обрасонии оби нӯшокӣ, ки боиси халалдор гардидани таъмини оби нӯшокӣ ба истифодабарандагон ё боиси номувофиқ шудани сифати обе, ки мутобиқи талаботи меъёри муқаррар гардидааст, бояд барои оби нӯшокӣ таъмин намудани истифодабарандагон чора бинанд, бо ин мақсад манбаъҳои эҳтиётӣ ва системаи обрасонии оби нӯшокӣ, воситаҳои техникийи маишӣ ва дастаҷамъии тоза ва безараргардонии об, таъмини оби нӯшокӣ дар зарфҳо ё расонидани онҳоро дар зарфҳо (систернаҳо) барои истифодаи умум таъмин намоянд (*Қонуни ҶТ аз 3.03.2006 № 174*).

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар асоси ихтиёри оид ба таъминоти якҷояи об ташкилотҳои ғайридавлатӣ таъсис дода метавонанд (*Қонуни ҶТ аз 3.03.2006 № 174*).

Ташкилотҳои ғайридавлатии таъминоти якҷояи об ҷиҳати баланд бардоштани эътимоднокии бо об таъмин намудани як маҳалла ё гурӯҳи маҳалҳои аҳолинишин бо иштироқи тамоми аҳоли ва ё як қисми аҳоли бо мақсади сохтмони шабакаи нав, барқарорсозии шабакаҳои мавҷуда, бо обтаъминкунӣ, дар ҳолати кори нигоҳ доштан, маблағгузорӣ ва баҳрабардорӣ аз шабакаҳои истифодаи умум ташкил карда мешаванд (*Қонуни ҶТ аз 3.03.2006 № 174*).

Давлат ташкилотҳои ғайридавлатии таъминоти якҷояи обро дастгирӣ намуда, ҷиҳати ташаккули онҳо мусоидат менамояд (*Қонуни ҶТ аз 3.03.2006 № 174*).

БОБИ 10. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ МАҚСАДҲОИ МУОЛИЦАВӢ, КУРОРТИЮ СОЛИМГАРДОНӢ

Моддаи 61. Дар навбати аввал барои мақсадҳои муолиҷавию курортӣ истифода намудани объектҳои обе, ки ба категорияи табобатӣ (маъдани) мансуб доништа шудаанд

Объектҳои обе, ки тибқи тартиби муқарраргардида ба категорияи оби муолиҷавӣ (маъданӣ) мансуб доништа шудаанд, пеш аз ҳама барои мақсадҳои муолиҷави ва курорти истифода мешаванд.

Дар ҳолатҳои истисно мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об бо мувофиқати мақомоти дахлдори тиббӣ метавонанд истифодаи объектҳои оби ба категорияи оби муолиҷавӣ (маъданӣ) мансуб доништашударо барои дигар мақсадҳо иҷозат диҳанд (*Қонуни ҶТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 62. Манъ кардани партофтани обҳои партов ба объектҳои обе, ки ба категорияи обҳои муолиҷавӣ мансуб доништа шудаанд

Партофтани обҳои партов ба объектҳои обе, ки ба категорияи оби муолиҷавӣ мансуб доништа шудаанд, манъ аст.

Моддаи 63. Тартиби истифодаи объектҳои об барои истироҳату варзиш

Тартиби истифодаи объектҳои об барои истироҳату варзиш аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Моддаи 64. Истифодаи объектҳои об барои шино кардани киштиҳои хурдҳаҷм

Истифодаи объектҳои об барои шино кардани киштиҳои хурдҳаҷм (заврақҳои белу мотордор, катерҳо, яхтаҳои бодбондор ва ғайра) бо риояи қоидаҳои истифодаи киштиҳои хурдҳаҷм, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд, иҷозат дода мешавад.

Киштиҳои хурдҳаҷм бояд тибқи тартиби муқарраргардида бо сабти аломатҳо дар девораҳои аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба қайд гирифта шаванд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Моддаи 65. Истифодаи объектҳои об барои моҳидорӣ бо мақсади варзиш ва ҳаваскорӣ

Тамоми объектҳои об, ба истиснои объектҳои обе, ки дар ҳудуди мамнӯъгоҳҳо, ҳавзҳои моҳипарварӣ, ҳавзҳо ва дигар хоҷагиҳои парвариши моҳи воқеъ гардидаанд, имкон дорад дар сурати риояи қоидаҳои муқарраргардида, барои моҳидорӣ бо мақсади варзиш ва ҳаваскорӣ истифода бурда шаванд.

Барои мақсадҳои мазкур мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об метавонад объекти об ё қитъаҳои алоҳидаи онҳоро ҷудо намояд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Дар обанборҳои, ки ба ҷамъиятҳои варзиши барои ташкили хоҷагиҳои моҳипарвари дода шудаанд, моҳидорӣ бо мақсади варзиш ва ҳаваскорӣ дар асоси иҷозати ин ҷамъиятҳо, амали мегардад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

БОБИ 11. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ ЭҲТИЁҶОТИ СОҲАИ КИШОВАРЗӢ

Моддаи 66. Истифодаи об дар соҳаи кишоварзӣ

Истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти соҳаи кишоварзӣ ҳам бо тартиби истифодаи умумӣ ва ҳам бо тартиби истифодаи махсус амалӣ гардонда мешавад. Ҳангоми истифодаи махсуси об системаҳои обҷерою оббарорӣ, обмонӣ, хушккунӣ, захбурканӣ ва системаҳои обтаъминкунии соҳаи кишоварзӣ, инчунин объекту дастгоҳҳои алоҳидаи хоҷагии об, ки ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ мансуб мебошанд, ба қор бурда мешаванд.

Моддаи 67. Мақсадҳои истифодаи об дар соҳаи кишоварзӣ дар шароити заминҳои обӣ

Истифодаи об дар соҳаи кишоварзӣ ҷиҳати фароҳам овардани низоми мусоиди нами дар заминҳои оби бо мақсади истехсоли маҳсулоти кишоварзӣ, инчунин барои таъмини дигар эҳтиёҷоти истехсолоти кишоварзӣ амалӣ гардонида мешавад.

Моддаи 68. Амалӣ кардани истифодаи об дар соҳаи кишоварзӣ

Истифодаи об дар системаҳои обҷерӣ, оббарорӣ ва обҷерою оббарорӣ, аз системаҳои дарёҳо, каналҳои магистралӣ, ҳавзаҳои зеризаминӣ ва дигар объектҳои хоҷагии об дар асоси шартномаҳо, нақшаҳои дохилихоҷагӣ (дохили

ассотсиатсияҳо) ва умумисистемавии (чадвалҳои) истифодаи об амалӣ карда мешавад.

Дар шартномаҳои истифодаи об идораҳои системаҳои обҷорӣ, оббарорӣ, обҷорӣ оббарорӣ ва системаҳои обтаъминкунии соҳаи кишоварзӣ шартҳои истифодаи об, инчунин ҳуқуқи ӯҳдадорихои ҳамдигарро дақиқ муайян мекунамд.

Моддаи 69. Тасдиқи нақшаҳои истифодаи об

Нақшаҳои истифодаи об дар сатҳҳои гуногун аз ҷониби инҳо тасдиқ карда мешаванд:

- нақшаҳои дохилихоҷагии истифодаи об бо мувофиқати ташкилоти обрасон аз ҷониби мақомоти дахлдори ҳокимияти иҷроия дар маҳалҳо, ки тибқи тартиби маъмури ҳудуди дахлдор тобеи он аст;

- вобаста ба системаҳои дорои аҳамияти ноҳиявӣ (ҳавзавӣ) аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ки тибқи тартиби маъмури ҳудуди дахлдор тобеи он аст (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*);

- вобаста ба системаҳои дорои аҳамияти байниноҳиявӣ, вилоятӣ (ҳавзавӣ), ҷумҳуриявӣ мутобиқан аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об ва ташкилотҳои дар маҳал будаи онҳо бо мувофиқати мақомоти кишоварзӣ (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 70. Тағйир додани миқдори об ва мӯҳлатҳои обдиҳӣ

Обдиҳии иловагӣ барои эҳтиёҷоти кишоварзӣ вобаста ба дарҳости истифодабарандаи об мутобиқи шартҳои дар шартнома зикргардида, анҷом дода мешавад.

Мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об ҳуқуқ дорад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*):

- ҳангоми кам шудани сатҳи оби манбаи обҷорӣ (бо риояи усули таъминоти баробари об) ба истифодабарандагон додани обро маҳдуд намояд, дар давраи камобӣ дар манбаъҳои алоҳидаи обдиҳии системаи обҷорӣ гардиши обро ҷори намояд;

- дар ҳолатҳои истифодаи бесамари об, худсарона гирифтани об аз ҷониби истифодабарандагони алоҳида обдиҳиро мувофиқи моддаи 49 Кодекси мазкур қатъ кунад ва мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷарима бандад;

- вобаста ба тағйир ёфтани низомии оби манбаи обҷорӣ, шароити обу ҳаво, дигар сабабҳои, ки зарурати тағйир додани мӯҳлатҳои обдиҳии дар шартномаҳо пешбинигардидаро ба миён меоранд, чадвали обдиҳиро барои истифодабарандагони об тағйир диҳад.

Тағйирот дар шартҳои истифодаи об метавонад танҳо дар асоси қоидаҳои, ки дар шартномаҳои обрасонӣ зикр шудаанд, ворид карда шавад.

Моддаи 71. Ҷаъбадорихои обистифодабарандагоне, ки объектҳои обро барои эҳтиёҷоти соҳаи кишоварзӣ истифода мебаранд

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки аз объектҳои об барои эҳтиёҷоти соҳаи кишоварзӣ истифода мекунанд, вазифадоранд ӯҳдадорихои муқарраргардидаи шартномавӣ ва низоми истифодаи обро риоя намоянд, тамоми намудҳои талафоти обро кам кунанд, баҳисобгирии дахлдор ва назорати миқдори оби истифодашавандаро таъмин карда, иншоот ва дастгоҳҳои обченкуниро дар ҳудуди худашон ҳифз намоянд.

Моддаи 72. Объёри тавассути обҳои партов

Объёри заминҳо ба воситаи обҳои партов аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об бо мувофиқати мақомоти назорати давлатии санитарӣ, ветеринарӣ ва экологӣ иҷозат дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 73. Истифодаи об барои объёри заминҳое, ки ҷангалҳо, қитъаҳои ҷангалҳо ва боғҳои ниҳолпарварӣ ҷойгир шудаанд

Муқаррароти моддаҳои 68, 74 Кодекси мазкур ҳамчунин барои объёри заминҳое, ки ҷангалҳо, қитъаҳои ҷангалҳо ва боғҳои ниҳолпарварӣ ҷойгир гардидаанд, татбиқ карда мешавад.

Моддаи 74. Истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об ва дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ

Ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об ва дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ метавонанд дар асоси иҷозати истифодаи махсуси об аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об дода шуда ва шартнома бо ташкилоти обрасони маҳаллии хоҷагии об аз объектҳои об барои объёри истифода баранд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 75. Бо об таъмин намудани хоҷагиҳои наздихавлигӣ ва дигар хоҷагиҳо

Бо об таъмин намудани хоҷагиҳои наздихавлигӣ, хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) ва дигар хоҷагиҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, сарфи назар аз шакли моликият, мувофиқи шартномаи байни ташкилоти обрасони хоҷагии об ва ассотсиатсия ё дигар иттиҳодияи ҷамъияти, ки хоҷагиҳои номбурда дар ҳудуди он ҷойгиранд, анҷом дода мешавад.

Моддаи 76. Манъ будани танзими об аз объектҳои оби таъминоти байнихоҷагӣ аз тарафи истифодабарандагони об

Ба ҳамаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ - истифодабарандагони об худсарона танзим намудани объектҳои гидротехникӣ дар каналҳо ва обанборҳои таъиноти байнихоҷаги бо мақсади зиёд ё кам кардани хароҷоти об, инчунин дар онҳо васл намудани сарбандҳои муваққати, дастгоҳҳои обкаши ва дигар объекту воситаҳо манъ аст.

Партофтани об аз ҳавзҳо, каналҳо ва дигар иншоотҳои объёриқунанда дар ҳолатҳои даркорӣ танҳо аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об иҷозат дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 77. Манъ будани рафтуомади тракторҳо, воситаҳои нақлиёт, обдиҳӣ ва рондани чорво аз болои каналҳо ва дигар объектҳои гиротехникӣ

Рондани чорво, рафтуомади тракторҳо, мошинҳои кишоварзӣ, автомобилҳо ва дигар воситаҳои нақлиёт аз болои каналҳо ва дигар объектҳо дар ҷойҳое, ки барои ин мақсадҳо пешбинӣ нашудаанд, манъ аст.

Обдиҳии чорво аз каналу обанборҳо танҳо дар сурати мавҷуд будани майдончаҳо ё ҷойҳои махсуси барои ин мақсад ҷиҳозонидашуда, иҷозат дода мешавад.

Моддаи 78. Иштироки истифодабарандагони об дар корҳои ирригатсионӣ ва мелиоративӣ

Барои нигоҳ доштан ва беҳтар кардани системаҳои обҷорӣ, оббарорӣ ва обҷорӣ оббарори истифодабарандагоне, ки аз ин системаҳо об мегиранд, тибқи тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои иҷрои корҳои ирригатсионӣ ва мелиоративӣ ҷалб кардан мумкин аст.

Моддаи 79. Бо об таъмин намудани соҳаи кишоварзӣ

Бо об таъмин намудани соҳаи кишоварзӣ ба обтаъминкунии мутамарказ ва ғайримутамарказ тақсим карда мешавад. Ҳангоми обтаъминкунии мутамаркази соҳаи кишоварзӣ қоидаҳои моддаи 54 Кодекси мазкур татбиқ карда мешаванд.

Бо обтаъминкунии ғайримутамаркази ташкilotҳои алоҳидаи кишоварзӣ, обҷорӣ намудани ҷароғоҳо бо иҷозати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об бо мувофиқати мақомоти назорати давлатии санитарӣ ва ветеринарӣ, мақомоти ваколатдори махсуси давлати доир ба танзими истифода ва ҳифзи об анҷом дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Шахсони ҳуқуқӣ, сарфи назар аз шакли моликият, ки системаҳои обтаъминкуниро барои обҷорӣ ҷароғоҳо ва дигар мақсадҳои кишоварзӣ истифода мебаранд, вазифадоранд ба ҷоришавии бесамари об, шӯру ботлоқшавии заминҳо роҳ надиханд.

БОБИ 12. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ МАҚСАДҲОИ САНОАТӢ ВА ЭҲТИЁҶОТИ ГИДРОЭНЕРГЕТИКӢ

Моддаи 80. Ҷаҳддорӣ ва обистифодабарандагоне, ки объектҳои обро барои мақсадҳои саноатӣ истифода мебаранд

Обистифодабарандагоне, ки объектҳои обро барои мақсадҳои саноатӣ истифода мебаранд ҷаҳддоранд меъёрҳои технологӣ ва қоидаҳои истифодаи обро риоя намуда, инчунин барои кам кардани хароҷоти об ва қатъ кардани партофтани обҳои партов бо роҳи тақмили технологияи истехсолот ва схемаи обтаъминкунии (истифодаи равандҳои технологияи беоб, таъминоти об бо усули гардиш ва дигар усулҳои технологӣ) тадбирҳо андешанд.

Моддаи 81. Маҳдудияти истифодаи оби нӯшидани барои мақсадҳои саноатӣ

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар ҳолатҳои офати табиӣ, садамаҳо, камоби ва дигар ҳолатҳои махсус ҳуқуқ доранд, истеъмоли оби

нӯшиданиро барои мақсадҳои саноатӣ аз шабакаҳои коммуналӣ кам ё манъ ва аз хатҳои оби хоҷагӣ нӯшидани идоравӣ ба манфиати дар навбати аввал қонё гардонидани эҳтиёҷоти аҳоли ба оби нӯшидани ва маиши муваққатан маҳдуд намоянд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Моддаи 82. Истифодаи оби зеризаминӣ барои обтаъминкунии технологӣ ва дигар эҳтиёҷоти истеҳсоли

Оби зеризаминӣ (оби ширин, маъдани ва гарм), ки ба категорияи оби нӯшидани ё муолиҷавӣ мансуб дониста нашудаанд, метавонанд тибқи тартиби аз қониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида барои обтаъминкунии технологӣ, аз онҳо ҷудо карда гирифтани унсурҳои кимиёвӣ дар таркибашон мавҷуда, ба даст овардани нерӯи гармӣ ва дигар эҳтиёҷоти истеҳсоли, бо риояи талаботи истифодаи сарфакорона ва ҳифзи об, истифода бурда шаванд.

Моддаи 83. Истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти гидроэнергетикӣ

Истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти гидроэнергетикӣ бо дарназардошти манфиатҳои соҳаҳои дигари хоҷагии халқ амалӣ карда мешавад, агар Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ё мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об дар ин маврид тартиби дигарро пешбинӣ накарда бошанд. Пур кардану истифода намудани обанборҳо ҳар сол танҳо бо мувофиқати мақомоти ваколатдори махсуси давлатӣ доир ба танзими истифода ва ҳифзи об анҷом дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд имкониятҳои инженерии каналҳо ва дигар объектҳои мавҷудаи гидротехникии табиноти гуногунро барои истеҳсоли нерӯи барқ, агар ин амал ба қори асосии ин объект зарари воқеӣ нарасонад, истифода намоянд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 84. Ҳуқуқ ва ӯҳдадорҳои муассисаҳои гидроэнергетикӣ оиди истифодабарии об

Муассисаҳои гидроэнергетикӣ ҳуқуқ доранд:

- обро барои истеҳсоли қувваи барқ дар асоси лоиҳаҳои тасдиқшуда истифода баранд;

- чорабиниҳоро оиди беҳтар истифодабарии обанборҳо, ба мақсадҳои энергетикӣ ба амал бароранд, агар талаботи истифодабарии маҷмӯӣ ва ҳифзи обро вайрон намекарда бошад;

- аз шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ риояи қоидаҳои истифодаи мӯътадили обанборҳоро барои эҳтиёҷоти гидроэнергетикӣ талаб намоянд.

Муассисаҳои гидроэнергетикӣ ӯҳдадоранд:

- низоми муқараршудаи пур кардан ва обпартои аз обанбор, каму зиёд шудани сатҳи боло ва поёни обро риоя намоянд;

- бе мамониат гузаштан ва бехатарии киштиҳо, қайқҳо, ба амал баровардани обпартоҳои санитарӣ ва ҳифзи табиатро дар асоси лоиҳаҳо таъмин кунанд;

- иншоотҳои ҳифзи моҳӣ, ҷои гузариши моҳиҳо ба ҷойҳои тухмгузорӣ ва ҳифзи дигар ҳайвоноту набототи обиро дар ҳолати мусоид нигоҳ доранд;

- устувориҳои иншоотҳо ва истифодаи бесадамаи техникаро ҳангоми ҳодисаҳои сел, обхезӣ ва дигар офатҳои табиӣ таъмин намоянд.

БОБИ 13. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ ЭҲТИЁҶОТИ НАҚЛИЁТИ ОБИЮ ҲАВОӢ

Моддаи 85. Роҳҳои обии истифодаи умумӣ

Илова ба талаботи моддаи 4 Кодекси мазкур дарёҳо, кӯлу обанборҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳҳои обии истифодаи умумӣ мебошанд, ба истиснои ҳолатҳои, ки истифодаи онҳо бо ин мақсадҳо пурра ё қисман манъ гардидааст ё онҳо барои истифодаи ҷудоғона дода шудаанд.

Моддаи 86. Тартиби ба категорияи киштигард мансуб доданистани роҳҳои обӣ ва муқаррар намудани қоидаҳои истифодабарии онҳо

Тартиби ба категорияи киштигард мансуб доданистани роҳҳои обӣ ва қоидаҳои истифодабарии онҳо аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

Моддаи 87. Истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти нақлиёти ҳавоӣ

Тартиби истифодаи объектҳои об барои истиғох, парвоз ва фурудой, инчунин барои дигар эҳтиёҷоти нақлиёти ҳавоӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

БОБИ 14. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ ЭҲТИЁҶОТИ ҲОҶАГИИ МОҲИПАРВАРӢ

Моддаи 88. Маҳдуд намудани истифодаи оби обанборҳои хочагиҳои моҳипарварӣ ба манфиати хочагиҳои моҳипарварӣ

Дар обанборҳои хочагиҳои моҳипарварӣ ё қитъаҳои алоҳида, ки барои нигоҳдорӣ, такрористеҳсол ва шикори намудҳои нодири моҳиҳо аҳамияти махсус доранд, ҳуқуқи истифодабарандагони об имкон дорад, ба манфиати хочагии моҳипарварӣ маҳдуд карда шавад.

Номгуӣ чунин обанборҳо ё қитъаҳои онҳо ва намудҳои маҳдудияти истифодаи об аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об муайян карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 89. Тадбирҳои муҳофизат ва такрористеҳсоли захираҳои моҳӣ

Ҳангоми истифодаи объектҳои гидротехникӣ ва дигар объектҳо дар обанборҳои хочагиҳои моҳипарварӣ барои такрористеҳсоли онҳо истифодабарандагони об бояд шароит муҳайё созанд ва тадбирҳои таъминкунандаи ҳифзи захираҳои моҳиро амалӣ гардонанд.

Дар ҷойҳои тухмгузорӣ ва чуқуриҳои зимистонгузаронӣ дар обанборҳои хочагиҳои моҳипарварӣ гузаронидани корҳои заминкани ва хокпартоӣ, дигар корҳои ба ҳолати захираҳои моҳӣ ва шароитҳои такрористеҳсоли онҳо таъсири

манфӣ расонанда, манъ аст. Гирифтани об аз обанборҳои моҳигирӣ барои мақсадҳои саноатӣ, обёрӣ ва дигар эҳтиёҷот танҳо дар ҷойҳое, ки бо мақомоти ҳифзи моҳӣ мувофиқат шудааст, анҷом дода мешавад.

Моддаи 90. Ҷаҳддорӣҳои ташкилотҳое, ки обанборҳои хоҷагиҳои моҳипарвариро истифода мекунанд

Шахсонӣ воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки обанборҳои хоҷагиҳои моҳипарварӣ барои ба роҳ мондани моҳипарварӣ ба истифодаи онҳо дода шудаанд, вазифадоранд барои такрористехсоли захираҳои моҳӣ шароит фароҳам оварда, корҳои зарурии мелиоративиро анҷом диҳанд, инчунин заминистифодабарандагон қитъаҳои соҳилро дар ҳолати мусоиди санитарӣ нигоҳ доранд.

Моддаи 91. Тартиби истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти хоҷагии моҳипарварӣ

Тартиби истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти хоҷагии моҳипарварӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

БОБИ 15. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ ЭҲТИЁҶОТИ ХОҶАГИИ ШИКОР

Моддаи 92. Ҳуқуқҳои афзалиятноки ташкилотҳои хоҷагии шикор оид ба истифодаи об

Дар дарёҳо, кӯлу дигар объектҳое, ки маҳалҳои зисти паррандаҳои ёбонӣ дар об шинокунада ва ҳайвоноти қиматноки мӯинадор мебошанд, мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об метавонанд ба ташкилотҳои хоҷагии шикор бо дарназардошти талаботи истифодаи маҷмӯи ва ҳифзи об ҳуқуқҳои афзалиятнок фароҳам оранд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 93. Тартиби истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти хоҷагии шикор

Тартиби истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти хоҷагии шикор (парвариши паррандаҳои оби, ҳайвоноти мӯинадор, парвариши растаниҳои оби ва гузаронидани дигар чорабиниҳои зарурӣ барои пешбурди хоҷагии шикор) мақомоти ҷумҳуриявӣ хоҷагии ҷангал таҳия намуда, бо мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти назорати давлатии санитарӣ ва дигар мақомоти манфиатдор мувофиқат мекунад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Тартиби истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти хоҷагии шикор аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

БОБИ 16. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ ЭҲТИЁҶОТИ МАМНҶЪГОҲО

Моддаи 94. Объектҳои оби мамнӯъгоҳо

Объектҳои обе, ки дорои арзиши махсуси илмию фарҳанги мебошанд, тибқи тартиби муқарраркардаи қонунгузори аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии

Тоҷикистон мамнӯъгоҳ эълон гардида, бо мақсади ҳифзи табиат ва гузаронидани тадқиқоти илмӣ ба мамнӯъгоҳҳо барои истифодаи бемӯҳлату алоҳида дода мешаванд.

Моддаи 95. Ҳамчун ёдгориҳои табиат ё фарҳанг эътироф намудани объектҳои об

Объектҳои об, ки дорои арзиши илмию фарҳангӣ мебошанду мамнӯъгоҳ эълон гардидаанд, бо тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун ёдгориҳои табиат ё фарҳанг доништа мешаванд. Қарор дар бораи ёдгориҳои табиат ё фарҳанг доништани объектҳои об ва муқаррар намудани шартҳои махсуси истифодаи онҳо ба маълумоти аҳоли ва ташкилотҳои манфиатдор расонида мешавад.

Моддаи 96. Тартиби истифодаи объектҳои оби мамнӯъгоҳҳо ва тадбирҳои ҳифзи онҳо

Тартиби истифодаи оби мамнӯъгоҳҳо тибқи низомномаҳои мамнӯъгоҳҳо муайян карда мешавад. Дар мамнӯъгоҳҳо амале, ки ҳолати табиӣи объекти обро вайрон мекунад, манъ аст. Ба объектҳои оби мамнӯъгоҳҳо шаҳрвандон танҳо бо иҷозати маъмурияти онҳо роҳ дода мешаванд. Партофтани оби партов ба ҳавзҳои оби объектҳои об об таъминкунандаи мамнӯъгоҳҳо, инчунин корҳои гидромелиоративие, ки метавонанд ҳолати табиӣи ин объектҳоро тағйир диҳанд, бо риояи қоидаҳои дар Кодекси мазкур пешбинишуда ва бо мувофиқати маъмурияти мамнӯъгоҳҳои дахлдор гузаронида мешаванд.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад ба минтақаҳои муҳофизатии атрофи мамнӯъгоҳҳо объекти обро бо қатъ ё маҳдуд кардани намудҳои истифодаи об дар ин объект, ки боиси вайрон шудани ҳолати аслии табиати мамнӯъгоҳҳо мегарданд, дохил намояд.

Моддаи 97. Қашида гирифтани объектҳои об аз истифодаи мамнӯъгоҳҳо

Қашида гирифтани объектҳои об аз истифодаи мамнӯъгоҳҳо танҳо дар ҳолати зарурати махсус дар асоси Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода мешавад.

БОБИ 17. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ ПАРТОФТАНИ ОБҲОИ ПАРТОВ

Моддаи 98. Додани иҷозат ҷиҳати истифодаи объектҳои об барои партофтани обҳои партов

Истифодаи объектҳои об барои партофтани обҳои партови саноатӣ, коммуналию маишӣ, дренажӣ, боронҳои сел ва дигар обҳои партов танҳо бо иҷозати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об бо мувофиқати мақомоти назорати давлатии санитарӣ, ҳифзи захираҳои моҳӣ ва дигар мақомоти манфиатдор анҷом дода мешавад. Иҷозат дар асоси ҳуҷҷатҳои, ки зарурат ва имконияти истифодаи объектҳои обро барои обҳои партов асоснок мекунад, дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 99. Манъ будани партофтани обҳои партов ба объектҳои обии ба категорияҳои эҳтиёҷоти нӯшидани мансубт доништа шуда

Партофтани обҳои партов ба объектҳои обии ба категорияҳои оби нӯшидани мансубт доништашуда, манъ аст.

Моддаи 100. Шартҳои имконпазири партофтани оби партов ба объектҳои об

Партофтани оби партов танҳо дар ҳолатҳое иҷозат дода мешавад, ки агар ин амал боиси дар таркиби объекти об аз меъёрҳои муқарраргардида, зиёд шудани маводи ифлоскунанда нагардад ва истифодабаранда оби партовро то ҳаде, ки мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об муқаррар намудааст, тоза кунад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Дар сурати вайрон кардани талаботи мазкур партофтани оби партов бояд аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об манъ ва ҳатто ғайриқонунии ташкилотҳои саноатӣ, сехҳо, дастгоҳҳо, ташкилоту муассисаҳои алоҳида қатъ гардонидани шавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Дар ҳолатҳои мавҷуд будани хавфи таҳдид ба саломатии аҳолии мақомоте, ки назорати давлатии санитариро амалӣ мегардонанд, ҳуқуқдоранд партофтани оби партовро то қатъ гардонидани истифодаи объекти истехсоли ва дигар объектҳои манъ карда, дар ин ҳусус ба мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об хабар диҳанд. Тамоми тадбирҳое, ки тоза ва безараркунии оби партови корхонаҳои аз нав сохташаванда ва таъмиршавандаи саноатӣ, коммуналию кишоварзиро дар объектҳои об таъмин менамоянд, бояд то ба истифода додани иқтидорҳои истехсолии ин корхонаҳо анҷом дода шаванд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 101. Тартиб ва шартҳои истифодаи объектҳои об барои партофтани оби партов

Тартиб ва шартҳои истифодаи объектҳои об барои партофтани оби партов аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

БОБИ 18. ИСТИФОДАИ ОБЪЕКТҲОИ ОБ БАРОИ ЭҲТИЁҶОТИ ЗИДДИ СҶУХТОР, БАРТАРАФ НАМУДАНИ ҲОЛАТҲОИ ФАВҚУЛОДДА ВА ДИГАР ҲОЛАТҲОИ БА ОН МОНАНД

Моддаи 102. Истифодаи объектҳои об барои эҳтиёҷоти зидди сӯхтор

Гирифтани об барои эҳтиёҷоти зидди сӯхтор аз ҳама гуна объекти об иҷозат дода мешавад. Истифодабарандагони об вазифадоранд оби дар ихтиёрашон бударо барои сӯхторҳомӯшкунӣ ва дигар ҳолатҳои фавқулодда бепул ва бемамониат диҳанд.

Моддаи 103. Тартиби истифодаи объекти об барои эҳтиёҷоти зидди сӯхтор, бартараф намудани ҳолатҳои фавқулодда ва дигар зарурати давлатию ҷамъияти

Тартиби истифодаи объекти об барои эҳтиёҷоти зидди сӯхтор ва бартараф намудани ҳолатҳои фавқулодда, инчунин дигар зарурати давлатӣ ва ҷамъиятӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

БОБИ 19. ИСТИФОДАИ ОБАНБОРҲО

Моддаи 104. Низоми пуркуни ва обпартои аз обанборҳо

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии истифодабарандагони хатҳои кубури об, объектҳои обгузаронӣ ё обгирӣ вазифадоранд низоми пуркуни ва обпартоиро аз обанборҳо, ки бо дарназардошти манфиатҳои обистифодабарандагони дар минтақаҳои таҳти таъсири обанборҳо қарордошта муқаррар шудааст, риоя намоянд.

Моддаи 105. Тартиби истифодабарии обанборҳо

Тартиби истифодаи обанборҳо бо қоидаҳое, ки мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об барои ҳар як обанбор, силсила ё системаи обанборҳо бо мувофиқати мақомоти назорати давлатии санитарӣ ва дигар мақомоти манфиатдор тасдиқ шудаанд, муайян карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 106. Ташкил ва ҳамохангсозии тадбирҳое, ки ҳолати зарурии техникӣ ва ободонии обанборҳоро таъмин мекунанд

Ташкил ва ҳамохангсозии тадбирҳое, ки ҳолати зарурии техникӣ ва ободонии обанборҳоро таъмин мекунанд, инчунин назорат аз болои риояи қоидаҳои истифодабарии онҳо аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об тибқи тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 107. Кӯлҳо ва дигар ҳавзҳо, ки ба сифати обанборҳо истифода мешаванд

Муқаррароти моддаҳои 104-106 Кодекси мазкур ҳамчунин барои истифодаи кӯлу дигар ҳавзҳо, ки ба сифати обанборҳо истифода мешаванд, татбиқ мегардад.

БОБИ 20. ҲАЛЛИ БАҲСҲО ВОБАСТА БА ИСТИФОДАИ ОБ

Моддаи 108. Мақомоте, ки баҳсхоро дар хусуси истифодаи об ҳал мекунанд

Баҳсҳо вобаста ба истифодаи об аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлати, мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, инчунин суд бо тартиби муқарранамудаи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳал карда мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 109. Ҳалли баҳсҳо оиди истифодаи об байни истифодабарандагони Ҷумҳурии Тоҷикистон ва истифодабарандагони давлатҳои дигар

Баҳсҳо оиди истифодаи об байни истифодабарандагони Ҷумҳурии Тоҷикистон ва истифодабарандагони давлатҳои дигар аз ҷониби ҳукуматҳои давлатҳо ҳал карда мешаванд.

Моддаи 110. Ҳалли баҳсҳо оиди ҳуқуқи истифодаи маҳсуси об

Баҳсҳо оиди ҳуқуқи истифодаи маҳсуси об аз ҷониби мақомоте, ки иҷозати истифодаи объекти обро додааст, ҳал карда мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Моддаи 111. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобати ҳалли баҳсҳои байни истифодабарандагони об

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳсҳоро, ба истиснои баҳсҳои дар моддаи 110, 116 Кодекси мазкур пешбинишуда, доир ба истифодаи об байни обистифодабарандагони воқеъ дар ҳудуди ноҳияҳои (шаҳрҳои) гуногуни ҷумҳурӣ, ноҳияҳои (шаҳрҳои) тобеи ҷумҳурӣ аз як тараф, тобеи вилоятӣ ва шаҳри Душанбе аз тарафи дигар ва байни вилоятҳои, сарфи назар ва шакли моликият ва тобеияташон, ҳал мекунад.

Моддаи 112. Салоҳияти мақомоти ҳокимияти иҷроияти вилоятҳо ва шаҳри Душанбе дар бобати ҳалли баҳсҳо оид ба истифодаи об

Мақомоти ҳокимияти иҷроияи вилоятҳо ва шаҳри Душанбе баҳсҳоро вобаста ба истифодаи об байни шахсони ҳуқуқии дар ноҳияҳои (шаҳрҳои) гуногуни вилоят ва шаҳри Душанбе воқеъгардида, ба истиснои ҳолатҳое, ки ҳалли онҳо ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об мансуб доништа шудааст, ҳал менамоянд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 113. Салоҳияти мақомоти ҳокимияти иҷроияи ноҳияҳо, шаҳрҳо дар бобати ҳалли баҳсҳо оид ба истифодаи об

Мақомоти ҳокимияти иҷроияи ноҳияҳо ва шаҳрҳо баҳсҳоро оид ба истифодаи об дар байни шахсони воқеъ ва ҳуқуқӣ вобаста ба масъалаҳои истифодаи объектҳои оби воқеъ дар ҳудуди ноҳияи (шаҳри) мазкур, ба истиснои баҳсҳое, ки ҳалли онҳо ба салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об мансуб доништа шудаанд, ҳал менамоянд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 114. Салоҳияти мақомоти худидоракунии шаҳрак ва дехот дар бобати ҳалли баҳсҳо оид ба истифодаи об

(*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*)

Мақомоти худидоракунии шаҳрак ва дехот баҳсҳои байни шаҳрвандонро оид ба масъалаҳои истифодаи объектҳои оби дар ҳудуди онҳо воқеъгардида, ба истиснои баҳсҳое, ки ҳалли онҳо ба салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, дигар мақомоти давлатии ба ин ваколатдор мансуб доништа шудааст, ҳал мекунад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 115. Салоҳияти мақомоти танзимкунандаи истифода ва ҳифзи об, дар бобати ҳалли баҳсҳо вобаста ба истифодаи об

Мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, баҳсҳоеро оид ба истифодаи об ҳал мекунад, ки мувофиқи қонунгузорӣ ба салоҳияти он мансуб доништа шудааст (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 116. Ҳалли баҳсҳо доир ба истифодаи об дар байни истифодабарандагони аввала ва баъдина, инчунин дар байни истифодабарандагони баъдинаи об

Баҳсҳо оид ба истифодаи об дар байни истифодабарандагони аввала ва баъдинаи об, инчунин байни истифодабарандагони баъдинаи об аз ҷониби мақомоте, ки иҷозати истифодаи махсуси обро додааст, ҳал мегарданд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Моддаи 117. Тартиби баррасии баҳсҳо дар хусуси истифодаи об

Баҳсҳо дар хусуси истифодаи об дар аризаи далелноки яке аз тарафҳо, ки ба он ҳуҷҷатҳои лозимӣ, аз ҷумла маводи дар якҷоягӣ аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, идораи системаи обтаъминкунӣ, истифодабарандагони об таҳияшуда замима мегардад, баррасӣ карда мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Иҷрои қарорҳо дар мавриди баҳсҳои вобаста ба истифодаи об, агар дар қарор мақоми дигари иҷрокунанда зикр нагардида бошад, аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, таъмин карда мешавад. Даъво аз болои қарор дар мавриди баҳси вобаста ба истифодаи об иҷрои онро мавқуф намегузорад. Мақоми дар хусуси баҳси вобаста ба истифодаи об қарор қабулкарда ҳуқуқ дорад, иҷрои қарорро то аз ҷониби мақоми болоӣ барраси гардидани даъво мавқуф гузорад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 118. Ҳалли баҳсҳои амволӣ ва дигар баҳсҳо вобаста ба муносибатҳои об ба об

Баҳсҳои амволӣ ва дигар баҳсҳо, ки ба муносибатҳои об ба об вобаста мешаванд, инчунин аз ҷониби судҳо ҳал карда мешаванд.

ФАСЛИ Ш. ҲИФЗИ ОБ ВА ПЕШГИРИИ ТАЪСИРИ ЗАРАРОВАРИ ОНҲО

БОБИ 21. ҲИФЗИ ОБ

Моддаи 119. Вазифаи ҳифзи об

Тамоми об (объектҳои об) аз ифлосу олудашавӣ ва камшавӣ, ки метавонанд ба саломатии аҳоли зарар расонда, дар натиҷаи тағйир ёфтани хусусиятҳои физикӣ, кимёвӣ ва биологӣ паст шудани қобилияти худтозашиви табиӣ боиси вайрон гардидани низоми гидрологӣ ва гидрогеологӣ, кам шудани захираҳои моҳӣ, бад шудани обтаъминкунӣ ва дигар зухуроти номатлуб гарданд, бояд ҳифз карда шаванд.

Моддаи 120. Гузаронидани тадбирҳое, ки ҳифзи об, инчунин беҳтаршавии ҳолат ва низоми обро таъмин мекунанд

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии фаъолиятшон ба вазъи об таъсиррасонанда вазифадоранд мустақилона ё бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти назорати давлатии санитарӣ ва дигар мақомоти давлатии манфиатдор ё тибқи дастури мақомоти давлатии ба ин ваколатдор тадбирҳои технологӣ, мелиоративии ҷангал, агротехникӣ, гидротехникӣ, санитарӣ ва дигар тадбирҳоеро андешанд, ки ҳифзи обро аз ифлосу олудашавӣ ва камшавӣ таъмин намуда, ба беҳтар шудани ҳолат ва низоми об мусоидат менамоянд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 121. Тадбирҳое, ки ҳифз, беҳтар гардидани ҳолат ва низоми обро таъмин мекунанд

Тадбирҳое, ки ҳифзи обро аз ифлосу олудашавӣ ва камшавӣ, инчунин беҳтар гардидани ҳолату низоми обро таъмин мекунанд, инҳо мебошанд:

- технологӣ - тадбирҳое, ки ба сохтмони системаи гардиши оби таъминоти саноати об, объектҳои тоза ва безараргардонии оби партов, ташкили равандҳои технологияи объектҳои истеҳсолоти саноатӣ ва кишоварзӣ равона шудаанду кори устувори объектҳои тоза ва безараркунандаи оби партов, ташкили равандҳои технологӣ, ки пайдошавии обҳои ифлосшудаи партовро истисно мекунанд, таъмин менамоянд;

- мелиоративии ҷангал ва агротехникӣ-тадбирҳое мебошанд, ки мустаҳкам кардани сохилҳои объектҳои об, муҳофизати онҳоро аз вайрон ва ботлоқшавӣ, инчунин мӯътадил ва беҳтар гардидани низоми табиӣ ҷоришавии объектҳои обро таъмин мекунанд;

- гидротехникӣ-тадбирҳое, ки барои таъсиси система ва объектҳои гидротехникии таъминкунандаи шароити мусоиди истифодаи об ва мустаҳкамии сохилҳо, инчунин дар мавридҳои зарури тозакунии маҷрои дарёҳо, каналҳо, қабри ҷӯйборҳо, кӯлу обанборҳоро аз обовардҳою таҳшинҳои зараровар равона карда шудаанд;

- санитарии техникӣ-тадбирҳое, ки безарар ва бесирояткунии оби партовӣ ба объектҳои об партофташаванда, инчунин ҳифзи санитарӣ ва ободонии ҳудуди наздизоҳилии таҳти фаъолияти хоҷагӣ қароргирифтаро таъмин менамоянд;

- дигар тадбирҳои имконпазир, ки ҳифзи обро таъмин намуда, ба беҳтар шудани ҳолату низоми он мусоидат мекунанд.

Моддаи 122. Банақшагирии тадбирҳои ҳифзи об

Тадбирҳои ҳифзи об дар дурнамои рушду иқтисодӣ ва иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси нақшаи истифодаи маҷмӯи ва ҳифзи захираҳои оби ҳавзаҳои дарёҳо ва умуман ҷумҳурӣ, инчунин барномаҳои дарозмӯҳлати давлатию минтақавӣ ва нақшаҳои рушду ҷойгиркунии қувваҳои истеҳсолкунанда ва соҳаҳои хоҷагии халқ пешбинӣ карда мешаванд.

Банакшагирии минтақавии ҳифзи об аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлати дар асоси нақшаҳои ҳавзавии зикргардида сурат мегирад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174*).

Банакшагирии соҳавии ҳифзи обро вазорату идораҳо, ташкилотҳо сарфи назар аз шакли моликият, дар асоси нишондиҳандаҳои банақшагирии минтақавӣ анҷом медиҳанд.

Маблағгузорию тадбирҳои ҳифзи об аз ҳисоби давлат буда, ҳангоми ташаққули буҷети ҳарсолаи Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд ба инобат гирифта шавад, инчунин ин тадбирҳо аз ҳисоби маблағҳои истифодабарандагонӣ об низ ба амал бароварда мешаванд.

Моддаи 123. Манъи партофтани партовҳо ба объектҳои об

Ба объектҳои об партофтани партовҳои истеҳсоли, маошӣ ва дигар намудаҳои партовҳо ва пасмондаҳо, ба истиснои ҳолатҳои дар моддаҳои 98-101 Кодекси мазкур пешбинигардида, манъ аст.

Моддаи 124. Ҳифзи об, маҷрои дарёҳо, яхи болои обанборҳо, сатҳи ҳавзҳо, пирияхҳо ва барфтӯдаҳо

Ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ роҳ додан ба ифлосу олудашавии сатҳи ҳавзҳо, маҷрои дарёҳо, яхи болои обанборҳо, болои пирияхҳо ва барфтӯдаҳо бо партовҳои истеҳсоли ва дигар пасмондаву партовҳо, инчунин бо маҳсулоти нафт ва кимиёвӣ, ки шустани онҳо боиси бад шудани сифати оби руизаминӣ ва зеризаминӣ мегардад, манъ аст.

Ҳамаи шахсони ҳуқуқӣ, сарфи назар аз шакли моликият, инчунин шахсони воқеӣ, соҳибони воситаҳои нақлиёти обӣ, хатҳои кубурҳо, воситаҳои шинокунанда ва дигар объектҳо дар манбаъҳои об, инчунин истифодабарандагонӣ замин вазифадоранд ифлосу олудашавии обро аз рехтани равшанҳо, нафт, нуриҳо, захрҳо, моддаҳои захрдор ва дигар маҳсулоти кимиёвӣ, ё фаъолияти дигар пешгирӣ намоянд. Онҳое, ки ба ифлос шудани оби руизаминию зеризаминӣ бо нуриҳо ва дигар захрҳои кимиёвӣ ва маҳсулоти зараровар роҳ додаанд ва зарари назаррас ворид карда бошанд, тибқи тартиби муқарракардаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 125. Ҳавзҳо, қитъаҳо ва минтақаҳои ҳифзи санитарии об

Бо мақсади ҳифзи об барои таъминоти нӯшиданию маишӣ, муолиҷавӣ, курортӣ ва эҳтиёҷоти солимгардонии аҳоли истифодашаванда тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳавзҳо, қитъаҳо ва минтақаҳои ҳифзи санитарӣ муқаррар карда мешаванд.

Кашада гирифтани минтақаҳои санитарӣ барои ҳама гуна эҳтиёҷот манъ аст.

Моддаи 126. Тадбирҳои ҳифзи об аз камшавӣ

Бо мақсади нигоҳ доштани низоми мусоиди оби дарёҳо, қўлу обанборҳо, оби зеризаминӣ ва дигар объектҳои об, пешгирӣ намудани вайроншавии заминҳо аз об, лойқашавии маҳзанҳои об, бад шудани шароити муҳити зисти ҳайвоноти

обӣ, чиҳати кам кардани ноустувории резиши об ва ғайра минтақаҳои ҳифзшавандаи оби ҷангалҳо муқаррар карда мешаванд, ки дар он ҷойҳо шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии манфиатдор, сарфи назар аз шакли моликият, вазифадоранд тибқи тартиби пешбиникардаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳои зидди бодлесӣ, мелиоративии ҷангал, гидротехникӣ ва дигар тадбирҳоро андешанд.

Моддаи 127. Зарурати ба назар гирифтани манфиатҳои истифодабарандагони об хангоми ҷойгиркунии ва сохтмони корхонаҳо, иншоот ва дигар объектҳои, ки ба ҳолати об таъсир мерасонанд

Ҳангоми мувофиқаткунонии масъалаҳои ҷойгиркунонии сохтмони корхонаҳо, иншоот ва дигар объектҳои ба ҳолати об таъсиррасонанда, инчунин хангоми додани иҷозат барои истифодаи махсуси об мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об вазифадоранд нақшаҳои истифодаи маҷмӯӣ ва ҳифзи об, тавозунҳои (балансҳои) хоҷагии обро, ки манфиатҳои истифодабарандагони об ва талаботи ҳифзи муҳити зистро ба назар мегиранд, дастури амал қарор диҳанд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 128. Тадбирҳои ҳифзи оби зеризаминӣ аз камшавӣ

Агар хангоми гузаронидани корҳои пармакунӣ ва кӯҳкании вобаста ва ҷустуҷӯ, кашф ва истифодаи конҳои газ, нафт ва дигар канданиҳои фойданок қабатҳои зеризаминии дорои об ошкор гарданд, шахсонии воқеӣ ва ҳуқуқӣ вазифадоранд фавран дар ин бора ба мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об хабар дода, тибқи тартиби муқарраргардида доир ба ҳифзи оби зеризаминӣ аз ифлосшавӣ ва камшавӣ тадбирҳо андешанд, ҷоҳҳоеро, ки обашон худ аз худ мебароянд, бо дастгоҳҳои танзимкунонда ва воситаҳои назорат мучахҳаз намоянд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

БОБИ 22. ПЕШГИРӢ ВА РАФӢИ ТАӢСИРИ ЗАРАРОВАРИ ОБ

Моддаи 129. Ӯҳдадорихи истифодабарандагони об доир ба пешгирӣ ва рафӣи таъсири зараровари об, оқибатҳои исфлосшавии объектҳои об дар натиҷаи садамаҳо ва офатҳои табиӣ

Шахсони ҳуқуқӣ, сарфи назар аз шакли моликияти тобеият, инчунин шахсони воқеӣ, ки аз объектҳои об ва иншооти хоҷагии об истифода мекунанд, вазифадоранд бо мувофиқати мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва дигар идораҳои манфиатдор доир ба пешгирӣ ва рафӣи таъсири зараровари об, ки дар натиҷаи ҳодисаҳои садама ва офатҳои табиӣ, обхезӣ, зериобмонӣ ва ботлоқшавӣ, баландшавии сатҳи обҳои зеризаминӣ, шӯршавӣ, вайрон гардидани сохилҳо, сарбандҳои ғимоявӣ ва дигар объектҳо, ба миён омадани ҷариҳо, ярҷҳо, селҳо ва дигар ҳодисаҳои зиёновар тадбирҳо анҷом диҳанд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 130. Ичрои тадбирҳои таъхирнопазири пешгирӣ ва рафъи оқибатҳои офатҳои табиӣ, ки бо сабаби таъсири зараровари об, оқибатҳои ифлосшавии объектҳои об дар натиҷаи садама ва офатҳои табиӣ ба вучуд омадаанд

Ичрои тадбирҳои таъхирнопазири пешгирӣ ва рафъи оқибатҳои офатҳои табиӣ, ки бо сабаби таъсири зараровари об, оқибатҳои ифлосшавии объекти об вобаста ба садама ва офатҳои табиӣ ба вучуд омадаанд, тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва созишномаҳои байналхалқӣ танзим карда мешаванд.

Ҷиҳати роҳбарии ғаврии корҳо доир ба пешгирӣ ва рафъи оқибатҳои офатҳои табиӣ, ки бо сабаби таъсири зараровари об ба вучуд омадаанд, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти ичроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ комиссияҳое ташкил мекунанд, ки ба ҳайати онҳо намояндагони ташкилотҳои дахлдор, инчунин намояндагони мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об ва ҳангоми зарурат намояндагони давлатҳои ҳамсарҳад ворид мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 131. Банақшагирии тадбирҳои пешгирӣ ва рафъи таъсири зараровари об, оқибатҳои ифлосшавии объектҳои об дар натиҷаи садама ва офатҳои табиӣ

Тадбирҳо доир ба пешгирӣ ва рафъи таъсири зараровари об, оқибатҳои ифлосшавии объекти об дар натиҷаи садама ва офатҳои табиӣ дар дурнамои давлатии рушди хоҷагии халқ пешбинӣ карда мешаванд.

Дар объектҳои об, аз ҷумла ҳудуди ҳавзаҳо ё қисмҳои онҳо, ки дар он ҷо бар асари ғаволияти хоҷагӣ, дигар ғаволият ё садама ва фалокат тағйироти устувори номусоиди ҳолати оби ба амнияти саломатии аҳоли, таназзули олами набототу ҳайвонот таҳдидуқунанда ба миён омадааст, минтақаҳои ғавқулоддӣ хатари экологӣ ё офати экологӣ эълон гардида, дар ҳолатҳои зарури давлатҳои ҳамсарҳад аз ин хусус хабардор карда мешаванд. Низомии ҳуқуқи минтақаи ғавқулоддаи хатари экологӣ ё офати экологӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷорӣ ва бекор карда мешавад.

Моддаи 132. Муҳофизати махсуси иншоотҳои калони хоҷагии оби Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аҳамияти стратегии давлатӣ доранд

Бо мақсади таъмини бехатарии минтақа, иншоотҳои калони хоҷагии оби Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аҳамияти стратегии давлатӣ доранд, барои пешгирии ходисаҳои диверсионӣ ва оқибатҳои фалокатовар аз тарафи давлат ҳифз карда мешаванд.

Моддаи 132(1). Қоидаҳои умумии мубориза бо обхезӣ

(*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*)

1. Мубориза бо обхезӣ аз рӯи усули банақшагирии ягона анҷом дода мешавад ва ба маҷмӯи тадбирҳо оид ба мониторинг (мушоҳида, арзёбӣ, пешгӯӣ), огоҳонидан аз обхезӣ ва бартарарф намудани оқибати онҳо асос меёбад.

2. Сохтмони иншооти таъиноти мубориза бо обхезӣ аз ҳисоби бучети давлатӣ, инчунин маблағи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки иншооти мазкур барои химояи онҳо бунёд мегардад, маблағгузорӣ карда мешавад.

3. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ бояд иҷрои ҳамаи чораҳои мубориза бо обхезиро таъмин намоянд. Назорати обхезӣ ва мониторинги ҷорӣ онро дар марказҳои маъмурӣ мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ аз ҳисоби бучети маҳаллӣ маблағгузорӣ менамояд.

4. Корхонаҳои роҳи оҳан, алоқа, энергетика ва саноати истихроҷи маъдан дар минтақаҳои таҳдиди хавфи обхезӣ бояд аз ҳисоби маблағи худ фондҳои мубориза бо обхезӣ таъсис дода, корҳои иҷрогардидаро маблағгузорӣ намоянд (*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*).

Моддаи 132(2). Барномаҳои давлатӣ ва маҳаллии мубориза бо обхезӣ

(*Қонуни ҚТ аз 3.12.2009 № 572*)

1. Мубориза бо обхезӣ бояд бо назардошти хавфи сар задани он, хусусиятҳои ҳар як объекти об ва ҳавзаҳои дарёҳо дар асоси барномаи ягона анҷом дода, дар ҳамаи сатҳҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ таъмин карда шавад.

2. Номгуи объектҳои об ва ҳавзаҳои дарёҳоро, ки нисбати онҳо Барномаи давлатии мубориза бо обхезӣ таҳия ва амалӣ мешавад, бо пешниҳоди мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

3. Барномаҳои маҳаллии мубориза бо обхезӣ дар объектҳои дигари об ва ҳавзаҳои дарёҳо бо мувофиқаи мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳои дахлдор таҳия, тасдиқ ва амалӣ менамоянд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

4. Барномаҳои давлатӣ ва маҳаллии мубориза бо обхезӣ, ки бо мақсади пешгирӣ, химоя ва кам намудани зарари обхезӣ пешбинӣ шудаанд, бояд чорабиниҳои зеринро дар бар гиранд:

- ҷамъоварӣ ва таҳлил намудани маълумоти мониторинги ҳолати объектҳои дахлдори об, ба ҳисоб гирифтани иншооти мавҷудаи соҳаи мелиоратсия ва захираҳои об, арзёбии техникаю иқтисодии ҷузъҳои мавҷуда ва зарурии иншооти мазкур бо мақсади мубориза бо обхезӣ:

- ҷорӣ намудани равандҳои мутавозии истифодаи захираҳои об бо роҳи ҳамаҷониба ва асоснок кор фармудани оби партов, захбуру захкашҳо ва обҳои дигар дар ҳоҷагӣ ҳангоми амалӣ намудани фаъолияти иқтисодӣ;

- амалӣ намудани лоиҳаҳои кӯчонидани аҳолии минтақаҳо, ки ба онҳо хавфи зиёди обхезӣ таҳдид менамояд, барқарорсозии саддҳои муҳофизӣ соҳил ва иншооти дигари гидротехникӣ, мустаҳкам намудани соҳили дарёҳо ва каналҳо.

5. Барномаҳои давлатӣ ва маҳаллии мубориза бо обхезӣ бо назардошти маблағҳои мавҷуда, ҷалби маблағ ва захираҳои моддию техникаи имконпазир таҳия мешаванд.

6. Барномаҳои мубориза бо обхезӣ дар маҷмӯъ таҳия шуда, онҳо дар баробари мубориза бо обхезӣ инчунин чораҳои мубориза бо биёбоншавиро низ пешбинӣ менамоянд (*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*).

Моддаи 132(3). Мубориза бо обхезӣ дар минтақаҳои хавфи зиёд

(*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*)

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об якҷоя бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳои дорои хавфи зиёди пайдоиши ярч, лағжиш ва обхезӣ мониторинги ин гуна ҳодисаҳоро таъмин намуда, чораҳои огоҳонӣ ва назоратӣ меандешад.

2. Ҳангоми таҳия ва татбиқи чораҳои огоҳонӣ аз обхезӣ ба ҳимояи иншооти обтақсимкунандаи минтақаҳои аҳолинишин, анборҳои нигоҳдории партовҳои кимиёвӣ ва радиоактивӣ, дигар моддаҳои аз ҷиҳати экологӣ хавфнок, инчунин дигар иншооти калони иқтисодӣ, ки дар минтақаҳои дорои хавфи зиёди обхезӣ ҷойгир мебошанд, диққати махсус дода шавад.

3. Минтақаҳое, ки дар онҳо объектҳои нисбатан зарури вилояти мазкур (шаҳр, ноҳия) ҷойгиранд, бояд бо системаи муҳандисии муҳофизат аз обхезӣ ва дигар таъсирҳои зараровари об таъмин карда шаванд (*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*).

Моддаи 132(4). Ҷалби муваққатии захираҳои моддию техникӣ

(*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*)

1. Дар давраи ҳолати фавқулоддаи обхезӣ, Комиссияи ҷумҳуриявии мубориза бо обхезӣ бо мақсади андешидани чораҳои фаврӣ метавонад ба мақомоти дахлдор барои муваққатан ҷалб кардани захираҳои зарурии ашёи хом, сӯзишворӣ, мавод, нақлиёт, мошинҳо ва таҷҳизот ҳуқуқ диҳад.

2. Маводу таҷҳизот ва нақлиёти муваққатан сафарбаршуда баъд аз анҷоми корҳои давраи ҳолати фавқулодда бояд ба соҳибонашон баргардонида шаванд. Дар мавриди истифода шудан, осеб دیدан ё аз кор баромадан арзиши пурраи онҳо аз ҳисоби бучети ҷумҳуриявӣ ҷуброн карда мешавад (*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*).

Моддаи 132(5). Баргараф намудани оқибати обхезӣ

(*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*)

Дар мавриди обхезӣ мақомоти дахлдори иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии якҷоя бо дигар мақомоти давлатӣ бояд дар минтақаи офат корҳои ёрирасонии тиббӣ ва санитарию эпидемиологиро ба роҳ монанд, тартиботи ҳуқуқиро таъмин намоянд ва инчунин ба таъмир ва барқарорсозии биноҳои иншооти таъмини зисти аҳоли, ки дар натиҷаи обхезӣ зарар дидаанд, ёри расонанд (*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*).

Моддаи 132(6). Мониторинги кӯли Сарез

(*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*)

Бо мақсади пешгирӣ намудани оқибатҳои фалокати рахнаи оби кӯли Сарез Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барномаи махсуси мубориза бо обхезӣ аз ҷумла чорабиниҳои зерин таҳия менамоянд:

- пешгӯӣ ва пешгирии хавфи ҳолатҳои фавқулодда вобаста ба рахнаи оби кӯли Сарез;

- ташкил ва таъмини мониторинги эҳтимолияти оқибати деформатсия (тағйири шакл), заминчунбӣ, обухавосанҷӣ дар натиҷаи рахнаи оби кӯли Сарез;

- таҳия ва татбиқи системаҳои боэҳтимоли муоинаи маҳаллӣ ва огоҳонии фаврӣ;

- ба нақша гирифтани амалиёти яқҷоя бо мамлакатҳои манфиатдор дар ҳолати рух додани ҳолати фавқулодда, мубодилаи иттилоот бо онҳо оид ба арзёбии хавфе, ки бар асари рахнаи оби кӯли Сарез ба муҳити зист ва аҳоли таҳдид менамояд;

- банақшагирии яқҷоя, таҳия ва татбиқ намудани лоиҳаҳои таҳқиқоти илмӣ, мубодилаи адабиёти илмию техникӣ ва натиҷаи таҳқиқоти илмӣ (*Қонуни ҶТ аз 3.12.2009 № 572*).

ФАСЛИ IV. НАЗОРАТИ ДАВЛАТӢ, БАҲИСОБГИРӢ ВА БАНАҚШАГИРИИ ИСТИФОДАИ ОБ

БОБИ 23. НАЗОРАТИ ДАВЛАТӢ, БАҲИСОБГИРӢ ВА БАНАҚШАГИРИИ ИСТИФОДАИ ОБ

Моддаи 133. Вазифаҳои назорати давлатӣ дар соҳаи баҳисобгирӣ, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об

(Қонуни ҶТ аз 20.03.2008 № 381)

Вазифаҳои назорати давлатӣ дар соҳаи баҳисобгирӣ, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об аз инҳо иборатанд:

- баҳисобгирии миқдории истифодаи об;

- назорати ҳолат ва тағйирёбии сифати об;

- санҷиш ва назорати иҷрои чорабиниҳо оид ба истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об;

- муайян намудани мувофиқати нишондиҳандаҳои миқдор ва сифати обҳо ба талаботи меъёрӣ;

- мониторинг (*Қонуни ҶТ аз 20.03.2008 № 381*).

Моддаи 134. Ба нақшагирии истифодаи об

Банақшагирии истифодаи об бояд тақсимоли илман асосноки обро байни истифодабарандагони об бо дарназардошти дар навбати аввал қонё гардонидани эҳтиёҷоти нӯшиданию маишии аҳоли, ҳифзи об ва пешгирии таъсири зараровари он таъмин намояд.

Ҳангоми банақшагирии истифодаи об маълумоти кадастри давлатии об, тавозунҳои хоҷагии об, нақшаҳои истифодаи маҷмӯи ва ҳифзи об, инчунин

меъёри гирифтани об аз манбаъҳои фонди давлатии об ба инобат гирифта мешаванд.

Моддаи 135. Кадастри давлатии об

Кадастри давлатии оби Ҷумҳурии Тоҷикистон маҷмӯи маълумоти расмӣ ба низом даровардашуда оид ба ҳолат, истифода ва ҳифзи объектҳои об мебошад. Татбиқи кадастри давлатии об аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об ба амал бароварда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 136. Феҳристи давлатии объектҳои хоҷагии об

Феҳристи давлатии объектҳои хоҷагии об маҷмӯи маълумоти ба низом даровардашудаи паспортиқунонии объектҳои хоҷагии об мебошад. Татбиқи Феҳристи давлатӣ аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об анҷом дода мешавад. Ҳар як объекти хоҷагии оби ба Феҳристи давлати дохилшуда бояд дорои тавсифномаи маҷмӯие бошад, ки таъиноти мақсадноки хоҷагӣ, ҳуқуқӣ, физикию ҷуғрофӣ, гидрологӣ, техникию иқтисодӣ ва дигар нишондиҳандаҳоро дар бар гирад. Ворид намудан ба рӯйхати Феҳристи давлатӣ дар як вақт бо додани иҷозат барои истифодаи махсуси об амалӣ карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 3.03.2006 № 174, аз 16.04.2012 № 821*).

Феҳристи давлатии объектҳои хоҷагии об аз инҳо иборат аст (*Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381*):

- Феҳристи давлатии субъектҳои хоҷагии об;
- Феҳристи давлатии объектҳои дорои аҳамияти муҳими стратегӣ.

Феҳристи давлатии объектҳои хоҷагии об аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 20.03.2008 № 381*).

Тартиб ва меъёри пардохтро аз ҷониби шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ барои ба қайд гирифтани объекти хоҷагии об дар Феҳристи давлати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 137. Маҳзани маълумот, системаи иттилоотии захираҳои об истифодаи онҳо

Бо мақсади банақшагирии дарозмӯҳлат ва миёнамӯҳлати истифодаи маҷмӯи ва ҳифзи захираҳои об, таъмини иттилооти мақомоти идораи истифодаи захираҳои об, мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об, дигар мақомоти манфиатдори давлатӣ маҳзани маълумот ва системаи иттилооти аз ҷониби соҳаҳои иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода шудани захираҳои обро таъсис медиҳад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Барои ташаккули маҳзани маълумот ташкилоту идораҳо, корхонаҳо ва истифодабарандагони об ба таври ройгон ва бе маҳдудият иттилооти техникию иқтисодии истифодаи об, ҳолати экологии муҳити зистро, ки ба истифодаи об вобастаанд ва дигар иттилооти ба беҳтар шудани идораи истифода ва ҳифзи захираҳои об мусоидаткунандаро пешниҳод менамоянд.

Моддаи 138 . Тавозунҳои хоҷагии об

Тавозунҳои хоҷагии об, ки аз нигоҳи оморӣ мавҷудият ва дараҷаи истифодаи обро арзёбӣ менамоянд, вобаста ба ҳавзаи дарёҳо каналҳои калон, ноҳия ва вилоятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиб дода мешаванд.

Моддаи 139. Нақшаҳои истифода ва ҳифзи маҷмӯи об

Нақшаҳои истифода ва ҳифзи маҷмӯи об, тадбирҳои асосии хоҷагии об ва дигар тадбирҳоро, ки ҷихати қонеъ гардонидани талаботи дурнамои аҳоли ва иқтисодиёти давлат ба об, инчунин барои ҳифзи об ва пешгирии таъсири зараровари онҳо бояд ба анҷом расонида шаванд, муайян мекунад.

Моддаи 140. Тартиби назорати давлати баҳисобгирии об ва истифодаи онҳо, татбиқи кадастри давлатии об, тартиб додани тавозунҳои хоҷагии об, таҳияи нақшаҳои истифода ва ҳифзи маҷмӯи об

Баҳисобгирии давлатии об ва истифодаи он, ҷорӣ намудани кадастри давлатии об, мушоҳида (мониторинг), тартиб додани тавозунҳои хоҷагии об, таҳияи нақшаҳои истифодаи маҷмӯи ва ҳифзи об аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об аз ҳисоби давлат ва мувофиқи тартиби ягона барои Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Тартиби назорати давлатӣ ва баҳисобгирии об ва истифодаи он, ҷорӣ намудани кадастри давлатии об, таҳия ва тасдиқи нақшаҳои истифодаи маҷмӯи ва ҳифзи обро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

БОБИ 23(1). ИДОРАКУНИИ ҲАВЗАВИИ ИСТИФОДАБАРӢ ВА ҲИФЗИ ЗАХИРАӢОИ ОБ

(*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*)

Моддаи 140(1). Идоракунии ҳавзавии захираҳои об

(*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*)

1. Идоракунии ҳавзавии захираҳои об бо назардошти манфиати ҳамаи истифодабарандагони об дар ҳудудҳои алоҳидаи гидрографӣ дар асоси принсипи идоракунии ҳамгиرويёнаи захираҳои об ба роҳ монда мешавад.

2. Барои ташкили идоракунии ҳавзавии захираҳои об Шӯрои миллии об ва дар ҳавзаҳои алоҳида шӯроҳои ҳавзавии об таъсис дода мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 140(2). Шӯрои миллии об ва салоҳияти он

(*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*)

1. Шӯрои миллии об аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода мешавад, ки он дорои ҷунин салоҳият мебошад:

- ҳамоҳангсозии фаъолияти вазорату идораҳо ва мақомоти дигари давлатӣ, инчунин ташкилотҳои ғайридавлатӣ дар бобати банақшагири, идоракунӣ, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об;

- таҳияи пешниҳодҳо оид ба муқаррар намудани ҳудуди гидрографии ҳавзаҳои асосии об;
- баррасии лоиҳаи Стратегияи миллии об ва пешниҳоди он ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- тасдиқи нақшаҳои ҳавзавии истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об;
- баррасии ҳисоботи солонаи вазорату идораҳо ва мақомоти дигари давлатӣ оид ба идоракунӣ, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об;
- иҷрои дигар вазифаҳо, ки Кодекси мазкур муайян намудааст.

2. Шӯрои миллии об аз роҳбарони вазорату идораҳо ва мақомоти дигари давлатие иборат аст, ки масъулияти идоракунии захираҳои об, аз ҷумла ҷанбаҳои молиявӣ ва амнияти давлатиро ба зимма доранд. Ба ҳайати Шӯрои миллии об намояндагони ташкилотҳои ғайридавлатӣ, мутахассисон ва коршиносони алоҳидаи соҳаи захираҳои об ва иқтисодиёт метавонанд дохил карда шаванд. Ҳайати Шӯрои миллии об ва раиси он аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд.

3. Фаъолияти Шӯрои миллии об тибқи низомномаи он, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, амалӣ карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 140(3). Шӯрои ҳавзавии об ва ваколатҳои он

(*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*)

1. Шӯрои ҳавзавии об дар назди ташкилоти ҳавзавии захираҳои об барои ҳамоҳангсозии фаъолияти ташкилотҳои давлатӣ ва ғайридавлатии ба об алоқаманд таъсис дода мешавад.

2. Ба ҳайати Шӯрои ҳавзавии об намояндагони корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо, ки фаъолиятшон ба банақшагири, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои оби ҳавза алоқаманд аст, дохил мешаванд. Роҳбари ташкилоти ҳавзавии захираҳои об ҳамзамон раиси Шӯрои ҳавзавии об мебошад.

3. Шӯрои ҳавзавии об дорой чунин вазифаҳо мебошад:

- баррасӣ ва тасдиқи нақшаи солонаи ҳавзавии истифодабарии об;
- ҳамоҳангсозии фаъолияти корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо доир ба масъалаҳои банақшагири, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об дар ҳавза;
- баррасии ташаккули ҳаҷми маблағгузориҳои солонаи корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо - истифодабарандагони об доир ба идоракунӣ, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои оби ҳавза, тарифи ҳаққи хизмати обрасонӣ, таъмини оби нӯшокӣ ва дигар хизматрасонӣ;
- иҷрои дигар вазифаҳо, ки Кодекси мазкур муайян кардааст.

4. Фаъолияти Шӯрои ҳавзавии об тибқи низомномаи он, ки аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзим истифода ва ҳифзи захираҳои об тасдиқ гардидааст, амалӣ карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821*).

Моддаи 140(4). Стратегияи миллии об

(Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821)

1. Стратегияи миллии об ба принципи идоракунии ҳамгиرويёнаи захираҳои об асос ёфта, самтҳои асосии банақшагирӣ, истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои обро бо назардошти дурнамои рушди соҳаҳои иқтисодиёт муайян менамояд.

2. Стратегияи миллии об аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об бо ҷалби мақомоти дигари манфиатдор таҳия ва дар Шӯрои миллии об баррасӣ гардида, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

3. Мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба танзими истифода ва ҳифзи захираҳои об қоидаҳои асосии Стратегияи миллии обро тавассути воситаҳои ахбори омма ба маълумоти аҳли ҷомеа мерасонанд *(Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821)*.

Моддаи 140(5). Нақшаҳои ҳавзавии истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об

(Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821)

1. Лоихаҳои нақшаҳои ҳавзавии истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об барои ҳавзаҳои алоҳида аз ҷониби ташкилоти ҳавзавии захираҳои об бо назардошти идоракунии ҳамгиرويёнаи захираҳои об таҳия карда мешаванд.

2. Лоихаҳои нақшаҳои ҳавзавии истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об дар Шӯрои ҳавзавии об тибқи тартиби муқарраргардида баррасӣ ва барои тасдиқ ба Шӯрои миллии об пешниҳод карда мешаванд.

3. Нақшаҳои ҳавзавии истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об дар асоси Стратегияи миллии об таҳия гардида, нақшаҳои кӯтоҳмӯҳлат, миёнамӯҳлат ва дарозмӯҳлати истифода ва ҳифзи захираҳои обро дар ҳудуди ҳавзаи муайян дар бар мегирад *(Қонуни ҚТ аз 16.04.2012 № 821)*.

ҲАСЛИ V. ҶАВОБГИРИ ВАЙРОН КАРДАНИ ҚОНУНГУЗОРИИ ОБ

БОБИ 24. ҶАВОБГАРИ БАРОИ ВАЙРОН КАРДАНИ ҚОНУНГУЗОРИИ ОБ

Моддаи 141. Бегунаҷоб будани аҳдҳое, ки ҳуқуқи моликияти давлатии обро вайрон мекунад

Гунаҷоб кардан аз ҳуқуқи истифодаи об ва аҳдҳои дигаре, ки ба таври рӯирифт ё ғайририфт ҳуқуқи моликияти давлатии обро вайрон мекунад, бегунаҷоб дониста мешаванд.

Моддаи 142. Ҷавобгари барои вайрон кардани қонунгузориҳои об

Шахсон, ки дар содир намудани кирдорҳои дар моддаи 124 Кодекси мазкур пешбинӣ гардида гунаҷобанд, инчунин барои амалҳои зайл тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд:

- худсарона истифода бурдани об, гирифтани об бо вайрон кардани шартномаҳо;

- ифлосу олуида намудани об;

- ба истифода додани корхонаҳо, иншооти коммуналӣ ва дигар объектҳо бидуни иншоотҳои пешгирикунандаи ифлосу олудашавии об ё таъсири зараровари он;

- вайрон кардани низоми ҳифзи об дар ҳавзаҳои обчамъшаванда, ки боиси ифлосшавии он, аз об вайрон шудани заминҳо ва дигар омилҳои зараровар мегарданд;

- вайрон кардан баҳисобгири ва ҳисоботи истифодаи об;

- худсарона анҷом додани корҳои гидротехникӣ;

- хароб кардани объектҳои хоҷагии об ва дастгоҳҳо;

- вайрон кардани талаботи меъёрию техники санитарию гигиенӣ ва метрологӣ оид ба тартиби амалӣ гардонидани назорат ва баҳисобгирии истифодаи об;

- даст кашидан аз пешниҳоди иттилооти дурусту саривақтӣ ё додани ахбори ғалат дар бораи ҳолат ва истифодаи захираи об;

- кори ғайриқанотбахши иншооти тозакуанда аз меъёри зиёд партофтани моддаҳои ифлоскунанда ба объектҳои об;

- вайрон кардани низоми хоҷагӣ дар объектҳои об ва иншооти хоҷагии об ки боиси ифлос шудани онҳо аз об вайрон шудани заминҳо ва дигар омилҳои зараровар мегарданд;

- партофтани обҳои партови ифлоскунанда ба сатҳи обҳои зеризаминӣ.

Қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад барои дигар намудҳои вайрон кардани қонунгузориҳои об ҷавобгарӣ муқаррар намояд.

Моддаи 143. Баргардонида додани объектҳои обе, ки худсарона ғасб шудаанд

Объекти оби худсарона ғасбшуда, тибқи тартиби дар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида, бе пардохти хароҷоти давраи истифодаи ғайриқонунии онҳо, ба соҳибонашон баргардонида мешавад.

Моддаи 144. Ҷуброни зараре, ки дар натиҷаи вайрон кардани қонунгузориҳои об расонида шудааст

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ вазифадоранд зарареро, ки аз ҷониби онҳо дар натиҷаи вайрон кардани қонунгузориҳои об расонида шудааст, тибқи андозаҳо ва тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн намоянд.

Моддаи 145. Принсипҳои ҳамкориҳои байналхалқӣ дар соҳаи муносибатҳои вобаста ба об

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сиёсати худ оид ба муносибатҳои вобаста ба об зарурати таъмини рушди устувори иқтисодии худ, истифодаи сарфакорона ва ҳифзи захираҳои обро дар асоси риояи принсипҳои ҳуқуқи байналхалқии об, ҳамкориҳои муфид ва дӯстона бо давлатҳои хориҷӣ, беҳатарии умумии экологии, инкишофи ҳамкориҳои байналхалқӣ дар соҳаи муносибатҳои вобаста ба обро ба асос мегирад.

Муносибатҳои байналхалқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба об бо дигар давлатҳо бо Кодекси мазкур, дигар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муқаррароти санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф кардааст, танзим мегардад.

Моддаи 146. Асосҳои иқтисодии муносибатҳои вобаста ба об бо дигар давлатҳо

Асосҳои иқтисодии муносибатҳои вобаста ба об бо дигар давлатҳо дар заминаи ҳуқуқи байналхалқии об ва созишномаҳои байнидавлатӣ муқаррар карда мешаванд.